

Pace tamen Westphalica anno 1648. Coronæ Suecicæ subdita, atque iste inter suas, quibus olim inclaruit, Venerabiles Dei Ecclesias unam etiam Collegiatam habuit, & quidem totius Civitatis primariam simul ac Parochialem, mox in prima Consecratione sua Almæ Virgini Deiparæ dicatam, quam tamen cum toto, quo instructa fuit Nobilissimo Canonicorum Collegio miserrime deperivit, & simul sub annum Christi 1522. subitaneo furore partim in exilium ejecit, partim etiam immanissime trucidavit omnes & singulas Personas Ecclesiasticas intra mœnia sua consistentes Senatus Populusque Sundensis, execrandis novi dogmatis Lutherani blanditiis inescatus. Primarius autem Sundensis Collegiatæ hujus Ecclesie Fundator eximus, idem & cultui Mariano deditissimus fuit anno 1261. Baronimus Pomeraniae Dux hujus nominis primus etiam ab Antonico Albicio in Stemmat. Christian. Principum amplius laudatus fol. 34.

Littera T.

THABORITANUM,

Seu Monasterium S. Salvatoris in Thabor intitulatum Congregationis Windesimensis commembrum prope Snecam in Frisia vel olim ante tempora devestationis Hæreticæ Zelo & Religioso fervore suo summe venerandum, secundum Primogeniam Foundationem seu Institutionem suam descriptum habetur à Joanne Buschii in Chron. Windes. lib. 1. fol. 170. prout sequitur: *Per idem tempus* (circa annum Domini 1406.) *Miles quidam Hierosolymitanus in Frisia oriundus Dominus Revenicus propria in Persona Capitulum adiens Generale in Windesem dona plurima & certa prædia eidem obtulit pro novo Monasterio Ordinis nostri in bonis suis Hæreditariis debite constituendo. Decretum ergo fuit per Capitulum, ut antequam Patres illuc mitterentur, de loci congruentia, ubi Monasterium aptius construeretur, providendum. Cumque bujusmodi Commissarii anno sequenti Capitulo relationem fecissent de bona loci congruentia secundo Capituli Visitatores illuc destinavit, qui locum illum Thabor nominatum non acceptarent, nisi prius præbabita cautione de centum antiquis Scudatis Francie pro perpetuis Monasterii illius annuisque redditibus, & quinquaginta Scudatis pro adificiis construendis. Dicte ergo Visitatores cum cuncta hac præmissa cernerent sic peracta, locum Præfatum S. Salvatoris in Thabor nuncupatum cum omnibus suis redditibus, agris & proventibus pro novo Monasterio ædificando Auctoritate Capituli Generalis tunc assumpserunt, & Capitulo incorporaverunt. Cujus Gratia Præfatus Dominus Revenicus Miles pie permotus & vebementer accensus, Ordinem nostrum intrare & habitum assumere deliberauit. Et quia Amici & Cognati ejus Frisones in partibus suis id fieri nullatenus consenserint, ad multam ejus instantiam tandem per Priorem de Windesem Joannem Huesden in Windesem fuit investitus, & ita in Religione nostra redditus ad proprium Monasterium remissus. In hoc Monasterio plures de Windesem Fratres diversis temporibus fuere Rectores & Priors. Frater Wernberus Keynkamp septem annis, Frater Jacobus Oem octo annis, Frater Henricus Herdwick duobus annis, id est decem & septem annis simul computatis, qui dictum Monasterium in Thabor prope Snecis in bona Regulari Disciplina instituerunt, & conservaverunt, ut hodie datur cernere. Unde postmodum plura antiqua Ordinis nostri Monasteria in Frisia vidimus reformata ad decus totius Patriæ. &c.*

THENENSE,

Seu Religiosum Canonissarum Augustinianarum contubernium in oppido Thenensi superiori ætate constitutum omnino florentissimum, sub titulo Vallis S. Barbaræ cognominari solutum. Recenset hoc Myræus de Collegiis Regularibus cap. 55. fol. 143. inter Monasteria, quæ sacri Ordinis nostri, sexus tamen Fœminini, in Brabantia sunt, & expressam quoque de eodem mentionem facit Buschius in Chron. Wind. lib. 1. cap. 43. sub his verbis: *Monasterium Sanctorum in Theno monte Diaœsis Leodiensis (nunc Mechlinensis) à Patribus de Brabantia Generali Capitulo fuit unitum, & per ipsos Patres in bona Regulari observantia usque in præsens conservatum.* Et sic ille. Verum plura de pientissimo quondam Phrontisterio hoc & fatali illius interitu fideliiter afferentem, seu referentem juvat hic audire Joannem Hogbergum in suis notationibus ad Historiam Corsendoncanam Joannis Latomi fol. 140. ubi sic habet: *Hujus (Thenensis) Collegii initio occasionem dedisse legitur quidam Henricus de Horn Prior Canonissarum Regularium in Lens S. Remigii juxta Hagum, qui una cum Suppriorissa & Conventu suo sub annum 1388. Thenas se transtulerunt, ibique Monasterium sub titulo*

titulo Vallis S. Barbaræ erexerunt. Postea vero Henrico præscripto ab Officio Prioratus Authoritate Episcopali absoluto, Suppriorissa fit Priorissa, & Prælata Monasterii. Cum autem hæc eadem Priorissa Teutonicum Idioma, ut ajebat, perdiscere non posset, anno 1403. Officio sese abdicat, locum de Licentia Episcopi deserit, atque cum sex aliis ad antiquum Monasterium in Lens redivit. Rebus sic in cultis ait Impens lib. 2. art. 8. & 308. vix speciem Religionis habentibus, Venerabilis & devotus Pater Walterus à Gerlis Prior in Corsendoncq super permanentibus Virginibus compatiens Zelo Charitatis & Religionis provehendæ accensus, Priorissam canonice electam ipsi præficit, Statuta præscripsit, Monasticam Disciplinam edocuit, & Rectorem Godefridum de Trajecto Corsendonæ Professum, qui in Lectura, cantu, aliisque Religionis cæremoniis eas instrueret, dedit. Anno 1404. eodem Waltero instigante solemni voto expresse Professionis perpetuam Clausuram promiserunt. Hæc haec tenus inaudita (exclamat Impens supra) nulla Monasteria Monialium cujuscunque Ordinis sunt, quæ etsi ad Statuta suæ Religionis per Professionem se obligabant, inclusionem tamen isto modo non vovebant, contentæ enim erant singulæ Congregationes Conventuales Monialium diversorum Ordinum suis Institutis, quibus tantum prohibebantur, ne Monasteriis excederent. Major autem pars earum neque plane neque bene hoc observabat, non obstante, quod etiam generaliter per Sedem Apostolicam in Sexto Decretalium (est ea Constitutio Bonifacii VIII. de qua Concilium Tridentinum Sess. 24. cap. 5. de Regularibus) Monialibus interdictum sit, ne unquam extra Monasterium vagentur. Sed Venerabilis P. Walterus Prior in Corsendonc hujus Sanctissimæ Institutonis & voti caput, & excogitator inæstimabilem Dei honorem & animarum salutem exinde produxit. Ita fere ad verbum Petrus Impens. Anno demum 1410. idem Walterus hoc Collegium Capitulo Generali Viridis Vallis incorporari curavit, cum quo & anno 1412. Capitulo Windesimensi fuit unitum, & sicut idem se olim per litteras suas patentes communi Conventuali Sigillo munita de Dato 20. Febr. anno 1404. (qua modo adhuc supersunt in Archivis nostris) cum Consensu Ordinarii sui Antistitis Leodiensis omnino subjacerat Priori & Conventui de Corsendoncq paratum se exhibere ab illis & nullis aliis perpetuo visitari, regi, instrui, Confessores sive Rectores excipere &c. ita & diu postea sub cura & directione illorum mansit. Sed ab anno 1557. sub commissione Rubeæ Vallis (ex qua occasione ignoro) Moniales vixerunt, hodieque vivunt. Refert autem Petrus Impens lib. 6. art. 12. §. 11. isthic inter cæteras floruisse duas Virgines Sanctitatis opinione illustres; quarum altera cum de nocte post matutinas publicas preces suis solitis meditationibus piis inhæreret, & ranarum in vicinis fossis & paludibus delitescentium clamoribus plurimum impetiretur, Dominum rogavit coaxantes Bestiolas illas compesceret, ne suis & Sororum devotis meditationum exercitiis amplius impedimento forent. Preces puritatis Virgineæ exaudiuit Dominus adeo, ut in hodiernum diem (inquit Impens) hoc miraculo perfrauantur Sorores, & ne quidem in fossatis retro Dormitorium & Infirmaryum, ut fertur, hujusmodi tumultus audiatur ranarum. Altera tempore Bellorum Leodiensium supra modum verita, ne ab hostibus oppidum & Claustrum invadentibus, rerum, corporum aut pudicitia jaeturam pateretur, rogavit super hoc attentius Dominum, qui ejus preces exaudiens, sua illam revelatione præmonuit, neque hostem Civitatem intraturum, neque Cives aut Monasterium alicujus rei jaeturam & exterminium passuros. O si nupero Bello anno 1635. vel similis fuisset, quæ Fœdum istud tam ipsius oppidi, quam hujus Monasterii totale incendium à Francis & Batavis illatum suis precibus avertisset!

T H I E L A ,

Sive Tiela munitissimum Geldriæ oppidum, Hanseatici Fœderis in finibus Batavorum ad Vahalim Fluvium à Noviomago Provinciæ Metropoli quatuor leucis in occasum Vorcum versus totidem sejunctum, Bomelæ Civitati Comprovinciali proximum, idque jam pridem à Confœderatis Belgii partibus violenter expugnatum, superiori ætate Monasterium aliquod forte præ pluribus unum habuit, quod à Gab. Bucelino part. 2. fol. 292. vel paucissimis taliter habetur annotatum : Tbielense illustre olim Virginum inferioris Germaniæ Cœnobium fundatum ab Hugone Comite Holandie, quod postea Virginibus translati sive extincti occuparunt Canonici Regulares Ordinis S. Augustini de Congregatione Windesimensi.

THIERENSTEINENSE ,

Seu Türensteinense suo nomine dictum, Amplissimæ Diœcesis Pataviensis præclarissimum, hodie in partibus inferioris Austriae Canonicorum Augustinianorum Cœnobium, Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera. H h bium :

bium: Cujus situs appareat sane per omnia gratissimus, & quidem in noto paris nominis oppido *Thierenstein*, eoque per exigua solum leuca à binis dictæ Provinciæ Austriae Civitatibus *Krems* & *Stein* se juncto. Prima vero ac Potissima Thierensteinensis Fundationis hujus Authrix sub annum gratiæ 1378. fuisse perhibetur Perillustris Domina Elisabetha de Kunring, cuius Nobilissimum Stemma Genealogicum vel breviter descriptum exhibit Wolf Lazius de migrat. gent. lib. 8. fol. 492. tum etiam Gabriel Bucelinus in Genealogica Germaniæ notitia tom. 1. part. 2. Secundi Fundatores seu primæ Foundationis tum temporis nondum finaliter adimplætæ seu plenariæ consummatæ liberales admodum & executores spontanei nominantur Nobiles & Ingenui Herœs de Massau, quorum nuda solum hæc supersunt nomina. Heidenreich, Otto, Lutoldus, Joannes, Georgius, Lutoldus Ulricus &c. &c. qui omnes in sacrum cultus Divini Ministerium & ad subditorum salutem animarum securius fovendam, pro duodecim Religiosis Canonicis, atque uno eorum Praeposito congrue sustentandis, novas in simul addiderunt donationes largissimas, atque has inter etiam Parochiam in Grafenwerth, cum Colonis seu subditis illis de hinc soli & uni novæ Canoniæ Thierensteinensi Tributariis, item omnibus decimis tam de vino, quam frumento juxta morem & consuetudinem patriæ solvendis, nec non aliis in super juribus ac pertinentiis, quorum specialis. Habetur mentio in authenticis ejusdem novæ Thierensteinensis fundationis litteris de dato fer. 2. post Dominicam *Reminiscere* conscriptis. Tertius denique, quamvis (uti videtur) tempore prior & hinc potius fundator secundus præ ceteris appellandus, Benefactor adeo munificus asseritur ac fuisse laudatur Serenissimus Princeps Albertus IV. hujus nominis Archidux Austriæ cognomento *Patiens*, item ab Historiographis communiter *Mirabilia Mundi* nuncupari solitus; idem anno 1404. die 25. Augusti post expleta fata sua Viennæ Austriæ apud S. Stephanum in templo Cathedrali tumulatus: qui non solum priores fundationes authenticè confirmavit, sed in easdem illustiores reddidit, amplius superaddendo ligna in usum foci Thierensteinensis per annum necessaria, atque ista perpetuis futuris temporibus a Principe Terra sine quavis contradictione præbenda. Præterea idem Archidux Albertus certam insuper salis quantitatem de posthac in singulos annos clementissime dandam curavit cum privilegiis Exemptionis a quavis solutione accidentiarum, ut vocant, alias incolis terræ, seu statibus Regionis de more solvendarum, & sic quidem propriis litteris in perpetuam rei confirmationem datis feria 6. ante Dominicam *Cantate* anno 1403.

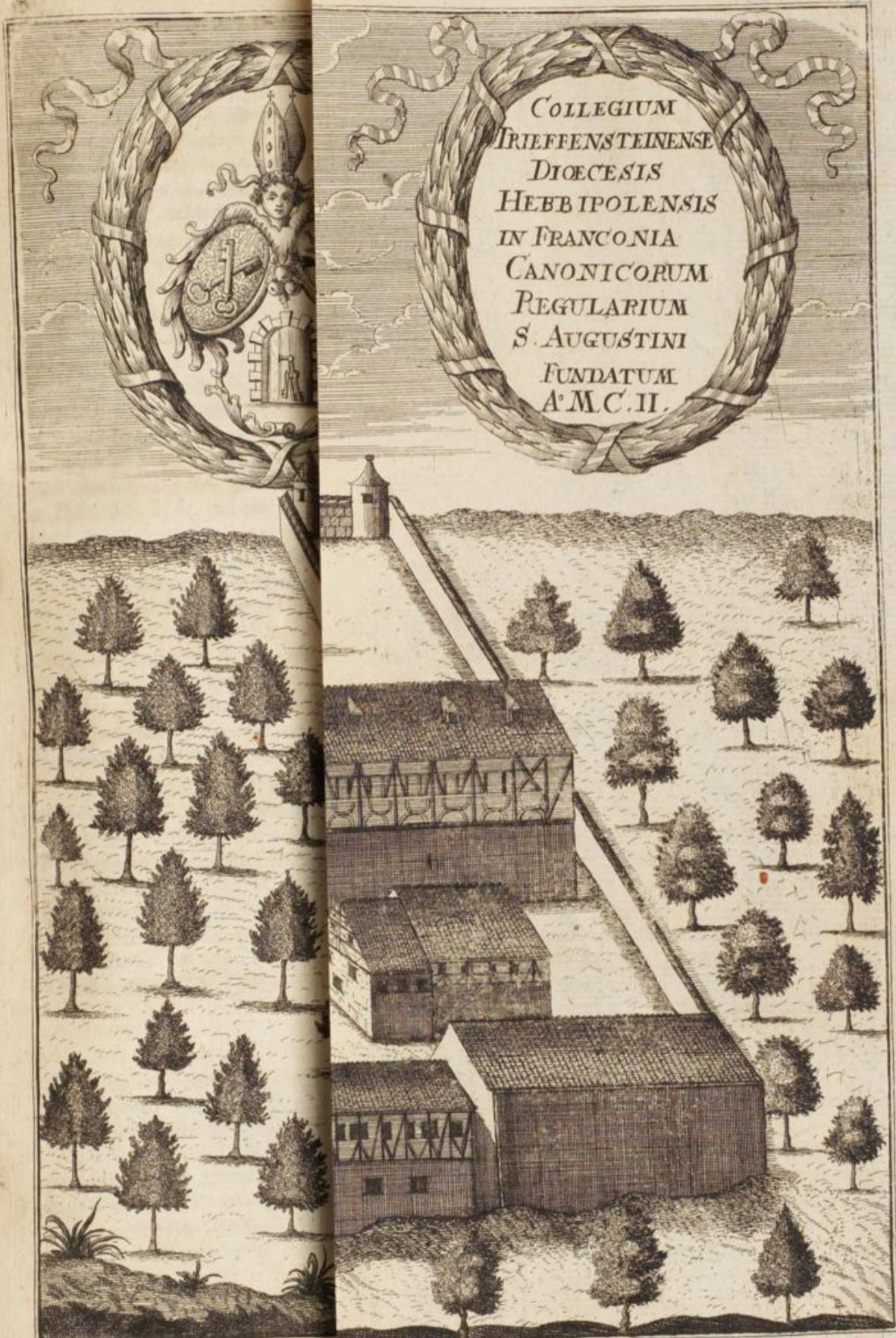
Fridericus IV. Augustissimus Romanorum Imperator Archidux Austriæ &c. fundationes, dotations, & immunitates ante recensitas omnes & singulas ad exemplum Prædecessorum suorum motu proprio stabilivit, seu confirmavit, tum quavis alia jura ac privilegia cunctis reliquis Austriacæ terræ Collegiis sacrissimis communia & usitata, Thierensteinensem quoque Canonia istam deinceps habere, ac in perpetuum illis secure perfaci posse ac debere, Cæsarea Authoritate statuit, speciali quodam diplomate in id expedito, ac clementissime dato *Viennæ Austriae* Sabbato post festum S. Crucis 1493. quo continentur etiam Exemptiones a quavis Mauta seu telonio ratione vini, frumenti &c. &c. alias ad communem Aerarium Principis terræ de more solvendo.

THRONUS

Beatæ Mariae (Monasterium Virorum de Congregatione Windesimensi) prope Herentalium oppidum & Grabendonck Brabantiae pagum Diœcesis olim Cameracensis, nunc Antuerpiensis, Miræus de regularibus cap. 13. fol. 62. nec plura.

THURENSE

Taliter indigitatum venerabile quondam apud Belgas Canonici Ordinis Parthenæum: istud tamen jam pridem iniquitate temporum ac ferocitate bellorum penitus antiquatum: secundum primogenias origines suas usque hactenus nondum nobis constitutus; bene tamen constat Ioannem Schottum (qui in diebus suis Augustissimo ac potentissimo Carolo V. Romanorum Imperatori aliquando apud Belgas commoranti in paucis Charissimus ob præclarissimam & quasi innatam rerum peritiam ab eadem Cæsarea Majestate sua Equestris Ordinis Aurei Velleris Secretarius clementissime constitutus nunquam non celebris admodum inclaruit, ac demum anno 1531 ætatis 65 terrestrem mortalitatem exutus diem suum obiit) Canonicorum Regularium ac Monasterii Busco-Isaacani in Ducatu Brabantiae Priorem numero decimum quartum simul ac strenuum Reformatorem egisse. Cætera nec quicquam de eodem hoc Thurenensi

REVERENDISS DOMINO DOMINO ADAMO
CANONICO PRALATO & D.D.

J. Fransk sc.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI AMPLISSIMO PRASULI - AC DOMINO DOMINO ADAMO
CANONICORUM REGULARIUM IN TRIEFFENSTEIN PRÆPOSITO ET PRÆLATO & D.D.

J. Druck. sc.

OMNIA QVOD A DICO
QVOD A DICO QVOD A DICO QVOD A DICO QVOD A DICO QVOD A DICO

rensi Parthenone novimus ex Bibliotheca Valerii Andreæ Desselii jam sepius alle-gata supra.

TIGURINUM

Seu etiam *Turicense* dictum S. Martino Turonensi Episcopo & Confessori dicatum antiquissimum virorum Monasterium Tiguri potissima totius Helvetiae civitate intra limites amplissimæ Diœcesis Constantiensis locata jucundissime contuendum, sed & idem ante tempora pullulantis hæresis Calvino-Zwinglianæ florentissimum, de quoq; hodie superant in Imperiali Collegio Creuzlingano integerrime servatæ genuinæ fundationis litteræ in hæc verba legenda: *Notum sit omnibus tam præ-sentibus quam futuris, qualiter ego Rudolpbus cum conjugi mea Liba & filia mea Berchta filiisque ejus Rudolpb & Ruedeceno legitime donavi S. S. Martyribus Felici & Regulæ terram nemorosam, quæ sita est in monte Turegico cum omnibus appendi-ciis suis, agris, pascuis, aquis, aquarum decursibus propter salutem animarum nostra-rum ea videlicet ratione, eoque pacto, ut fratres inibi Deo servientes, & in sancta conuersatione vivere volentes, Magistrum, quem velint, per Electionem constituant & si turba fratrum in tantum creverit, quod Priorem vel Decanum vel majorem potesta-tum suscipere possit, illa potestas neque ab aliqua Persona Spirituali vel Laicali inve-stiatur, sed per Domini misericordiam electionem puram & incorruptam sequatur Prae-positionis Turegensis neque confratres ejus exerceant ibi dominationem, nec habeant fa-cultatem in constitutione fratrum vel rerum ad eundem locum pertinentium, sed illic Deo deservientes, cuncta, quæ eis data sunt, & adhuc dabuntur, libere possideant, nisi quod in festo SS. MM. felicis & Regulæ candelam, ponderantem Tureensem libram, in omni anno de eodem, cui traditur, Ecclesiae loco persolvant. Testes hujus rei sunt Fratres de clauistro Trutmanus Praepositus, Ruodolfus, Ludovicus, Fridericus Pres-byteri: Adalbero, Trutmannus, Hugo, Ruodolfus, Ioannes Diaconi: Vdalrich, Wal-there, Werenbere, Ruodolf Subdiaconi: Laici de loco: Ruodolf, Berle, Waltbere, Luifold, Werenbere, Otto, Rudolf, Hugo, præcipue autem stabilitur, ne quis Comes alium advocatum se eidem loco irrogare præsumat, sed ipse cum omni diligentia locum illum in pace custodiat actum Turegi anno MCXXVII. ab Incarnatione Domini XII. Calendas Martii Indict. V. regnante Lothario Vdalrico Venerabili Const. Episcopo Arnolfo Comite & advoco. ad hujus autem rei confirmationem ego Wernberus Comes de Baden subscripsi, & annulo meo sigillavi.*

Posteriori ætate Tigurinum hoc S. Martini Monasterium recepit arctiorem sui ordinis disciplinam & statuta Venerabili Congregationi Windesimensi usitata, cui etiam cum consuetis Cæremoniis & sanctiōibus fuit unitum, & incorporatum, unde & de talibus aliquando fuisse refertur tum apud Miræum de Cann. Regularibus cap. 13. fol. 67. tum apud Gabrielem Pennottum in historia Tripartita lib. 2. cap. 64. Verum to-ta Civitate Tigurina (uti jam supra memoravimus) sub annum Christi 1525. novum dogma Calvinianum professa etiam Windesimenses ascetiæ isti cum reliquis Clericis ac Religiosis ad unum omnibus iniqua vi Magistratus sacerularis emigrare coactis, pariter tristi exilio fuerunt damnati.

TOLIENSIS

Canonia seu (ut Lotharingi nostri quorum Congregationi est incorporata vacant) Missio in Toly fundata est anno 1663 in mediis Vogesi montibus, & nunc ad-juncta manet illi paræcia, ubi semper degunt Regulares nostri Canonici Missionibus deputati, & quidem ad erudiendum populum in dictis montibus commorantem, ad sacramenta illi convenienter administranda, usque ad aliquot millaria in circuitu, ratione cujus distantiaæ a cæteris Paræciis, difficilisque per montium asperitates ac-cessus præsertim hyemali tempore populi his in locis degentes magna Sacramento-rum penuria laborabant, in cuius defectus sublevamen Ecclesia ibidem in honorem S. Iosephi Patriarchæ Virginei Sponsi Deiparæ, hortante loci Ordinario, collætantibus populis, fuit ædificata, cui postmodum etiam aliqui boni reditus accessere.

TORNACENSE

S. Martini cujus primam foundationem & progressum Franciscus de la Barr apud Continuationes Bollandi tom. 3. Junii fol. 913. in hæc verba recenset. Jactis fundamentis & prima institutione Monasterii S. Martini Tornacensis per B. Eligium Tornacensem & Noviomensem Episcopum, anno videlicet Domini sexcentesimo quin-

quagesimo, postquam perstisset, & celebre habitum fuisse annis ducentis triginta duobus, justo Dei iudicio eversum fuit, & Monachi hinc inde dispersi in persecuzione Normannorum, quæ saevissima fuit: si quidem non solum Monasterium eversum. Sed & ipsa Civitas Tornacensis prorsus diruta, & solo aquata fuit; illa deserta, egerint Monachi spatio triginta duorum annorum Noviom apud suum Episcopum. Tandem Deo miserante, qui non continet in ira miserationes suas; anno millesimo nonagesimo secundo, Apostolicæ sedi præsidente Urbano, Tornacensem & Noviomensem Episcopo Radbodo, Francorum sceptra tenente Philippo, Romanorum Imperatore Henrico, denuo restaurari cæptum est hoc Monasterium; occasione Odonis, qui quondam fuerat Clericus Aurelianensis civitatis, Patre Gerardo, Matre Cæcilia oriundus, & propter suam insignem eruditio[n]em evocatus a Dominis Canonicis Tornacensis ad moderandam scholam Ecclesiæ suæ; qui adeo præclare functus illo est munere, ut in tota Provincia illi non esset secundus, cum vero tam laudabili exercitio vacasset annis quinque, occasione tertii libri Augustini de libero arbitrio, Deo id operante, serio cogitare cœpit de alio vitæ instituto, ac de mundo relinquendo, ac ei valedicendo: cujus propositi quinque habuit ex discipulis suis æmulos, qui parati fuerant eum, quounque vellet, sequi, cum vero in dies magis ac magis exardescerent, ut ad optatum finem propositum suum perducerent, solum de loco eligendo restabat deliberatio. Interim non potuit cives Tornacenses Odonis latere propositum, adeo, ut omnibus constaret, eum relicta schola, arctioris vitæ velle sequi disciplinam. Hi adeunt Episcopum Radbodus, apud quem serio agunt, ut persuadere vellet Domino Odoni ejusque sociis, quatenus in proposito firmiter velint perseverare & sedem capere in Monticulo, extra urbis portam meridiem versus, ubi erat prima Ecclesiola constructa in honorem Divi Martini Confessoris, in quo loco sepulturæ tradebantur corpora civium, maxime eorum, qui peste tacti moriebantur: Radbodus autem instituerat supplicationes, in festo S. Crucis annuatim celebrandas, ad facillum S. Martini. Hic ergo votis sanctissimis Civum pia ratione satisfacere cupiens, multis rationibus apud Dominos de capitulo egit, quatenus tam pio operi etiam consentire vellent: quod ægre tandem & difficulter impetrare potuit, illis reclamantibus & sua jura opponentibus. Verum Episcopus acrius cum illis agere cœpit, ut eorum consensum impetrare posset: præsertim cum locus ille ad jurisdictionem Episcopalem spectaret, & nullum jus in illo Canonici haberent. Tandem annuerunt certis conditionibus, ut decimas & oblationes retinerent, atque ita factum est, ut locus supra dictus Domino Odoni cum quinque sociis datus sit inhabitandus, in Dominica Maij, in crastino Apostolorum Philippi & Jacobi, cum maxima igitur Cleri & omnium exultatione in processione solenni deducti sunt ad Ecclesiam in honorem S. Martini dedicatam: eamque illis liberam & Episcopali privilegio confirmatam Episcopus Radbodus coram omnibus tradidit: eosque ibidem sub Regula S. Augustini Canonica in habitu Clericali Deo servituros dimisit. Odo igitur, Reverendus Abbas, S. Martini Cænobium cum omni tranquillitate gubernabat, fratresque suos singulari amicitia regularique observantia regebat. Attamen in principio non exigua patiebantur inopiam: quam ut sublevarent non nulli homines pii Laici, totam urbem oberrabant, nomine Clericorum S. Martini mendicantes, donec tandem plebs Tornacensis, pietatis & devotionis studio instigata, ac multis statum Monachatus ibidem amplectentibus eis ultro legavit redditus ac possessiones ad victum & vestitum necessarios: successuque temporis factum est, ut ipsi Tornacensis Urbis cives longe ampliora, quam necessarium esset, largissentur. Nec tamen idcirco quid erat superfluum: nam ipse Odo, ut erat erga pauperes maxime liberalis, non solum superflua distribuebat, sed & necessaria effundebat. Quam ob rem forte fortuna urbem ipsam & vicinum territorium fame vehementer urgente, ipse cunctis pâne cibariis in usum pauperis distributis Religiosos gravia pati permisit. Quod & alias saepius contigit, quam ob rem parum ad rem domesticam attentum eum esse existimantes Monachi, Præpositum elegerunt Radulphum in Administratorem seu cœconomum Monasterii, qui brevi tempore ipsam Ecclesiam multis dotibus, opimisque agris auxit atque ditavit, insuper etiam non paucas domos, villas, cæteraque Rusticana ædificia construxit, quæ etiam nunc in magnum commodum subsistunt Ecclesiæ S. Martini. Porro Magistro Odoni remansit sola sollicitudo & auctoritas suos in bonis moribus juxta veterum Patrum statuta continere: quod etiam studiose perfecit sub divi Augustini institutis. Interim inter alios quidem juvenis Clericus, nomine Adolphus, Filius Sohieri, Cantoris Ecclesiæ B. Mariæ Tornacensis, abjectis omnibus divitiis atque secularis vitæ contemptis voluptatibus adiit consortium Fratrum Divi Martini. Qua de re certior factus Pater, accitis secum amicis, properavit ad Ecclesiam S. Martini; inventum filium crinibus

arri-

arripuit, multisque iectibus humi prostratum verberavit, verberatumque secum atraxit domum. Altero die Filius inscio Patre rediit ad Ecclesiam S. Martini, parentibus putantibus eum adiisse Basilicam B. Virginis Mariæ, sed postquam habuisset compertum Pater, eum ad Martinenses rediisse, cum furore eo se contulit, atque filium ut prius verberatum, domum reduxit, & cippo constrictum in custodia detinuit ad tempus, sed inde relaxatus filius statim concupitum Monasterium repetiit: unde cum saepe eum retraxisset Pater, toties ipse filius reperiebat Martinense Fratrum Cœnobium, interim dum hanc inhumani Patris verberationem pateretur hic pius Adolphus, & in proposito capessendæ Religionis nihilominus constans permaneret, & quid agendum in hoc negotio Reverendo Domino Odoni nihil occurseret; supervenit Reverendus Aymericus Antistes Aquiscinctinus, director consiliorum Reverendi Odonis, in rebus præfertim Monasticis, & consolator gratissimus in omnibus anxietatibus, quibus ejus anxiebantur Fratres. Apud hunc Abbatem conquestus etiam fuerat ipse Odo, suos Clericos, quotidie nescio qua ex consuetudine, discurrere ad Cathedram Ecclesiam D. Virginis, ut preces horarias ibi fundarent ac decantarent, nec posse eos inde avertere, prætexentes pietatis studium, ac inveteratam consuetudinem. Tum Aymericus Abbas, Novi, inquit, rationem eos cohibendi, & domi retinendi, si meæ assentiaris sententia. Annuente Odone consultus respondit: ingenue dicam, quod sentio: quia meum expetis consilium. Mi bone Magister, noveris eandem difficultatem & te, & tuos saepe deinceps subiutoros, nisi mature occurratis. Cum Urbi Tornacensi sitis vicini (neque enim tunc temporis hic Mons S. Martini in Urbe includebatur) & Fratrum horum sit eadem vestis & similis agendi ratio cum aliis Clericis commilitonibus, qui in urbe degunt; hi qui in sæculo versantur, facile suos Religiosos Fratres ad se delitiis mundi delibutos allicant, & ad vitam reducent liberiorem, quam ob rem si vestro statui ac constantiæ Religiosæ consultum esse velitis, neesse est, ut Reverentia tua, Domine Odo, & Fratres tui Regulares, habitum S. Benedicti induatis, atque ejusdem Regularum induamini. Sic enim à natura comparatum est, ut horum temporum Clerici vestibus albis induti, ita à veste nigra abhorreant Monachorum, ut cum his versari omnino deditur, itaque Reverende atque peramande mi Domine Odo, licet optime passim audias & de virtutibus tuis omnino mira prædicent, decet omnino, ut vivendi institutum strictius ac perfectius prosequaris, relicto hac molliori vitæ genere Clericorum, in quo tu & Fratres tui nimis delicate versamini, licet jam Mundo & pompis ejus valedixeritis. Nunc igitur si illecebris hujus mundi, & sæcularium Clericorum cupitis expediri ritibus; strictius atque sanctius D. Benedicti jugum subite. His auditis suasionibus Reverendus Dominus Odo optime animatus, Fratres suos accersiri jubet, in consilium vocat, eorum rationes & consensum expetit. Illi verbis sui Reverendi Præsulis Domini Odonis accensi, quod hujusmodi esset consilium Reverendi Abbatis Aquiscinctini Domini Aymerici: suppliciter eum rogarunt, ne grave ei esset ea nocte apud eum quiescere, & quod crastina die quam libenti animo & regulam & vestem S. Benedicti accepturi omnes essent, sive fierent nigri Monachi. Mane itaque cum Matutinas horas atque Primam, juxta ordinem & usum S. Augustini in choro cecinissent, Capitulo celebrato, cui prærerat Aymericus Abbas Aquiscinctinus, ejus sermone & oratione persuasi omnes S. Martini Antistitis Regulares, numero duodecim, sese ad summum altare templi contulerunt: ubi ipsius Aymerici manu vestibus Clericalibus exuti, servato per tres dies silentio, ab eodem Reverendo Aymerico Abbatte vestes benedictas juxta institutum Benedictinorum, suscepserunt. Deinde tertiam, Sextam, Nonam, Vespertas & Completorium, horarias preces totius diei juxta usum D. Benedicti compleverunt, atque deinceps quotidie sunt prosecuti secundum statuta Divi Benedicti. Quantum autem profuerit, ex consilio Reverendi Antistitis Domini Aymerici ista permutatio vestimentorum Ordinis Regularium S. Augustini in ordinem & habitum Monachalem Benedictinorum, successus ipse comprobavit. Neque enim deinceps ille Sohierus Cantor aliquid molestiæ intulit Filio suo Adolpho, ut ad sæcularem reverteretur, sed potius indies hortabatur eum, ut in novo statu electo constans permaneret, quotidie proficeret in ea solitudine sancta. Quin & ipse, facti sui penitens atque à pristina vita resipiscens, pœnitentia ductus, ac divino instinctu ad meliora aspirans, cum suo Germano Fratre Hermanno, Præposito ejusdem Ecclesiæ B. Virginis Mariæ, vestem Benedictinam cum vivendi instituto suscipiens, vitam Monasticam est professus. Insuper quinque Capellanias, quas in gratiam alterius Filii sui, nomine Adam, ejusdem etiam Episcopalis Ecclesiæ Canonici comparaverat, curavit Ecclesiæ S. Martini incorporandas atque unierendas. Tum vero trium dierum completo silentio, & ceremoniis ad professionem Benedictiham consuetis, ipsi

Domino Odoni & Fratribus ejus dedit consilium Reverendus Dominus Abbas Aquiscinctensis Aymericus, ut novum Abbatem sibi præficiendum eligerent, itaque in primis Odo, cum in aliquem suorum suffragium suum ferre conaretur, ecce divino instinctu omnes alii unanimi consensu ac voce eundem elegerunt Odonem in Antistitem: quem ita electum Reverendissimo Episcopo Noviomensi & Tornacensi confirmandum obtulerunt. Domino Radbodo, qui eum munere benedictionis honestavit, sequenti Dominicam post factam electionem in Ecclesia B. Mariae Virginis Tornacensis quarto nonas Martii, qui erat tertius annus ab ejusdem Domini Odonis conversione. Verum cum Dominus Odo cum fratribus suis serio exercitaretur in lectione sacrorum voluminum, maxime Collationum seu vitarum Patrum, cœperunt cogitare de loco relinquendo, in quo jam tribus annis egerant: ut quem minus suo proposito judicarent provenire, maxime quod cantu vicinorum, & tumultu transuentium impedirentur, itaque deliberarunt locum aliquem abditum & ab omni conversione remotum expetere, ubi liberius vacare possent rebus cœlestibus meditandis. Tali consilio habitu, Horis matutinis absolutis, summo mane compositis libris & suppellestili egrediuntur. Quod cum cives Tornacenses rescivissent, tristitia atque mærore confecti, omnem adhibuerunt operam ad eos revocandos, quod non prius facere potuerunt, quam Noviomum illi ad Episcopum pervenissent: qui comperta itineris suscepti causa, postquam eos triduo apud se defatigatos refocillasset, domum remisit in locum pristinum & ut ibi manerent, sedulo admonuit, & ne quid tale amplius tentarent, benigne persualit. Præterea eis consuluit, ut ad Reverendum Dominum Aymericum Abbatem Aquiscinctum se conferrent, aut illum ad se vocarent: quatenus eo instituente & docente secundum instituta Regulæ S. Benedicti, mores & vitam componerent, quod ut commodius fieri posset, idem Aymericus statim de suis Religiosis in Cænobio Domini Odonis Piores instituit, ac vicissim aliquos ex Monasterio Domini Odonis secum Aquiscinctum abduxit. Hac ratione factum est, ut maxima incrementa acceperit vita Monastica in hoc Monasterio: siquidem ita ei divina gratia adfuit, ut cum ante ejus adventum per trecentos fere annos nullus in hoc loco Monachus fuisset: non solum terras & mansiones & officinas, & quæcunque usibus servorum Dei sunt necessaria, verum etiam plus quam septuaginta Monachos Omnipotenti Deo regulariter servituros, hoc loco aggregarit infra annos fere tredecim, quibus dicto Monasterio præfuit usque ad annum Millesimum centesimum quintum, quo ad Episcopatum Cameracensem promotus fuit.

TORNACENSE

Seu Tornaci Monasterium Abbatiale, aliud quod ad Basilicam *S. Marci*, alias *S. Nicolai* nuncupatum anno 1125. Ogerus Canonicus Regularis apud Atrebates in Monte S. Eligii Professus fundavit, postea vero Religiosis Inquilinis in agrum Urbi vicinorem migrantibus, idem Cænobium hoc in pratis (uti vacant) Poninis fuit resuscitatum, seu de novo constructum secus Scaldim fluvium, stetique ibi usque ad annum 1566. quo sacrilegam à Batavis Calvinianis ædificiorum suorum devastationem pertulit; quo factum, ut Religiosi Canonici iterum in Urbem Tornacensem sint reversi, in qua (ut ait Miræus de Regularibus cap. 59. fol. 159.) hodieque degunt. Fuit etiam olim istud Venerabile Commembrum perinclytæ Congregacionis Aroasiensis, & numero quintum inter ea quorum Abbates in dextero latere confidentes apparebunt attestante eodem Miræo cap. 10.

TREBONENSE

Monasterium Archi-Dioecesis Pragensis in Boiemia *S. Aegydio* Abbati & Confessori dicatum, superiori ætate, post frequentatas Sacrilegas deprædationes, ac prope modum innumeras Hæreticorum calumnias miserrime lacestitum, speciali tamen Superni Numinis gratia usque modo clementissime servatum, vel olim primitus esse simul ac florescere cœpit sub annum gratiæ 1367. quo decurrente, genuinæ Fundationis hujus Trebonensis simul ac confirmationis Bulla auctoritate ordinaria fuit expedita juxta tenorem sequentium: Joannes Dei gratia &c. ad perpetuam rei memoriam &c. Licet ex Pastoralis dignitatis Officio, cui disponente Altissimo præsidemus immeriti ad universorum, quæ Spiritualium operationum constituunt profectum, vigilanti cura & indefessa mentis sollicitudine teneamur intendere, ad ea tamen, quæ Divini cultus augmentum & Religionis propagationem latiori se protractu distendere perspicimus, tanto tenemur aciem nostræ convertere vigilantius, quanto abinde post hujus vitæ decursum ab eo speramus mercedem recipere, cui talenta nobis credita tenemur

red.

reddere duplicata. Sane nobiles Viri Domini Petrus Præpositus Capellæ Regiæ omnium Sanctorum in Castro Pragensi, Jodocus Vericus, & Joannes Fratres Germani de Rosenberg, Barones Regni Boiemiae nostræ Dioecesis curarunt proponi nobis coram, quod Jus Patronatus Ecclesiæ Parochialis in oppido Wittingow vel in Trebon nostræ Dioecesis antedictæ ad eos communiter tanquam ad veros & legitimos Patronos spectare noscatur, ipsaque Ecclesia copiosa multitudine sit referta, & abundet in provenientibus & obventionibus temporalibus, & ratione sui situs sit apta, ut pro Divini cultus augmentatione ex ea Monasterium exigatur, atque nihilominus præfati Nobiles, velut sincerae devotionis constantes alumni de bonis & Facultatibus suis à Deo sibi collatis pro Monasterio ibi erigendo in tanta velint ministrare abundantia, quod Religiosi Viri octo ibidem in Regulari observantia vitam ducentes sine penuria possint vivere, & in vitalibus ac cæteris eorum indigentis commode sustentari, nobisque humiliter supplicarunt, quatenus ad honorem Omnipotentis DEI & Gloriosæ Virginis MARIAE Genitricis ipsius, nec non S. Aegydi Abbatis & Confessoris, in cuius honore & vocabulo dicta Ecclesia fundata & consecrata existit, ipsam Ecclesiam in Monasterium Canonorum Regularium Ordinis S. Augustini secundum normam & consuetudinem Monasterii Rudnicensis nostræ Dioecesis hactenus observatum in eo facere & instituere Authoritate nostra Ordinaria dignaremur, & quidem quod Possessiones, Jura, & bona dictæ Parochialis Ecclesiæ eidem Præposito & Conventui applicentur, & incorporentur omnia, & quod dicti Monasterii Præpositus, qui pro tempore fuerit, curam & regimen habere debeat, & Plebi tanquam verus Pastor & legitimus Ministrare Ecclesiastica Sacra menta. Nos vero ad dictorum Nobilium salubre propositum & devotionem sinceram, quod & quam ad cultum Divinum Ecclesias Dei & Ministros ipsius incessanter consueverunt gerere, quibus super his facta & opera testimonium perhibent veritatis nostræ comprædicationis - - - comitante supplicationibus eorum paterno affectu benignius inclinati ad honorem Omnipotentis Dei & Gloriosissimæ Virginis Mariae Matris ejus & S. Aegydi Abbatis Confessoris de expresso consensu & voluntate honorabilium Virorum Dominorum Wratiwogij Decani, Nicolai Scholastici & totius Capituli Ecclesiæ nostræ Pragensis præfatam Ecclesiam Parochiale in Wittingow, sive in Trebon in Monasterium Conventuale Canonorum Regularium Ordinis S. Augustini sublimamus, erigimus, & creamus universa & singula bona, Possessiones, redditus, Jura, Libertates, & proventus ipsius Ecclesiæ, in quibusnam rebus consistant in ipsum Monasterium Præpositum & Conventum transferimus, & ipsis conferimus meliori forma & modo, quibus possumus, & volentes decernimus, quod plebs quondam Parochialis Ecclesiæ, nunc vero Canonorum Regularium in cura & regime animarum per Præpositum dicti Monasterii, qui pro tempore fuerit, dirigi, regi, & gubernari debeat totis in antea temporibus affluturis. Volumus insuper, quod Conventus prædicti Monasterii vel major vel sanior pars ipsius, juxta Ordinis sui Instituta ex nunc & in antea sibi Præpositum eligat toties, quoties fuerit necessarium & oportunum, qui per Archi-Episcopum Pragensem, qui pro tempore fuerit, confirmetur, sibique cura animarum tam ipsius Monasterii, quam Plebis ejusdem Parochiae committatur. Juribus tamen nostris quoad utramque legem & universis & singulis Juribus nostri Ordinarii nec non Archi-Diaconi Berchinensis, qui pro tempore fuerit quoad Institutionem, correctionem, protectionem, & cætera omnia sibi ante erectionem Monasterii in dicta Parochiali Ecclesia de jure vel consuetudine semper salvis. Volumus etiam, quod Præpositus & Fratres dicti Monasterii in Wittingow sive Trebon in omni modo vivendi & observantia Regulari, quæ nunc vigeret, se debent Fratribus prædicti Monasterii Rudnicensis omnimode conformare. In cuius rei testimonium præsentes litteras fieri, & Sigilli nostri & Capituli nostri appensione jussimus communiri. Actum & datum Pragæ anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo septimo die duodecima Mensis Maij præsentibus honorabilibus Viris Dominis Jenwone Præposito S. Crucis vocatis officialibus Curiæ nostræ Pragensis Basione Archi-Diacono Cramisi, Joanne de Luthon Decano S. Apollinaris Pragæ, & Buone Archi-Diacono Besinensi ad præmissa vocatis & rogatis. &c.

Recensita igitur hujuscemodi Trebonensi Fundatione plenarie in opus deducta ne piissima dictorum Fundatorum intentio quomodolibet tandem infringi queat aut violari, sed firma semper & inviolabiliter perfistat diris etiam imprecationibus solemnisata fuit illa prout legitur in Chronicâ Boiemiae Wenceslai Hageck, quæ sub annum 1596. per Joannem Zndl germanice reddita part. 2. fol. 32. sic habet: *In dissem (1367.) Jahr haben die Mächtige Herrn Peter Jobst, Ulrich und Johannes, Weyland Peters von Rosenberg Söhne mit Kayser Carls und des Erz-Bischoffs Jobannis sowohl des Pragers Capituls Bewilligung auf ihren Güettern zu Wittingow aus der Pfarr-*

Kirchen daselbst ein börrlichs Closter erbauen, und darinnen die Brüeder des Ordens Canonicorum Regularium einsiebren lassen, dieselbe haben sie mit wabrn Einkommen guetwillig verbunden, dasfern sye obgenannte Herrn oder ihrer einer oder die künftige zue ewigen Zeiten diser Stiftung etwas zu wider handlete. Das ibnen und ibren Nachkommen unser Herr Gott weder seegnen noch Gesundheit geben molle, uber das sollen sie in den Geistlichen Bann unserm Gott und Herrn und allen seinen Heiligen in Vngnaden fallen, dasfern sie aber den Gottesdienst an disem Orth sambt dem Einkommen vermebren wurden, das ibnen unser Gott undt Herr seinen Göttlichen Seegen, zeitlich und ewigen Frieden verleichen molle. &c. & sic ille loco citato. Post quem audiendus est etiam Georgius Crugerius Soc. Jesu in Sacris memoriis Litomislij anno 1668. editis die 4. Martij fol. 29. in hæc verba legendus : Quæ ante Udalricus sive solus sive una cum Fratribus suis Jodoco Petro & Joanne confecit in hac materia gloriose ? Trebonæ in primis Monasterium pro Canonicis Regularibus anno Domini 1367. magnifice erexit, ac imprecationibus etiam in Litteris Fundationis solemnizavit, ut qui ex Posteris illud anteverteret, depauperaretque, hic ipse inter alia infelia inventa careret insuper posteritate. Et caruerunt demum tales, quare Ferdinandus III. gloriose memoriae Cæsar & Rex hanc ditionem adiens Paterno Beneficio ante Imperiales adhuc aquilas, ne scilicet involveretur simili effectu Canonicis sua restituit, eosdemque in desolato Cœnobio nostra memoria quasi redanimavit. &c.

Hujusmodi igitur novæ fundationi consentiens Dominus Joannes Pragensis Archi Episcopus sacram Canonicorum Regularium coloniam è supradicto Rudnicensi Monasterio desumptam ad sèpe dictum istud Trebonense Monasterium transferri constituit, prout latius patet ex publico Instrumento per manum Notarii ad id consecuto, prout sequitur : In Nomine Domini Amen. Anno Nativitatis ejusdem Millesimo trecentesimo sexagesimo septimo Indictione quinta die 22. Mensis Maij hora quasi vespertina in Monasterio Trebon, alias in Wittingow Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Urbani divina providentia Papæ V. anno quinto in mei Notarii publici infra scripti & testium præsentia subscriptorum Honorabilis & Religiosus Vir Nicolaus Præpositus Monasterii S. Mariæ Canonicorum Regularium in Rudniz Ord. S. Augustini Diœcesis Pragensis personaliter constitutus quandam commissionem in papyro à Reverendissimo in Christo Patre & Domino D. Joanne Archi Episcopo Pragensi Apostolicae sedis Legato sibi factam mihi tradidit, & per me de verbo ad verbum legi mandavit, cuius tenor per omnia talis est. Joannes Dei gratia Sanctæ Pragensis Ecclesiæ Archi Episcopus Sedis Apostolicae Legatus Honorabili Religioso Viro Domino Nicolao Præposito Monasterii Rudnicensis nostræ Diœcesis salutem in Domino. Quia nos ad instantiam Nobilium Virorum Dominorum Petri Præpositi Capellæ Regiæ Omnim Sanctorum in Castro Pragensi Jodoci Joannis & Ulrici Fratrum Dominorum de Rosenberg Ecclesiam Parochiale in Wittingow nostræ Diœcesis ereximus, & creavimus in Monasterium Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini, ordinavimus, quodque dictus Præpositus regimen dictorum Fratrum, ac curam animarum Plebis dictæ Ecclesiæ Parochialis habere debeat, prout in litteris nostris super hoc consecutis plenius continetur. Ideoque vestram dilectionem hortamur, quatenus piam devotionem dictorum Nobilium promoventes Fratres de dicto Monasterio vestro, de quorum vita & conversatione præfati Nobiles specialem gerunt confidentiam, ipsis velitis ministrare, & tales, qui fuerint instructi de bonis moribus & observantia regulari, vobis tenore præsentium committimus, & plenam concedimus autoritatem, quod Fratres dicti Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium ad præfatum Monasterium in Wittingow instituatis, ac de bonis ipsius conventum disponatis & ordinatis vice nostra, ipsosque in Possessionem omnium proveniunt & obventionum ac Jurium bonorum, & Possessionum dictæ Ecclesiæ in Wittingow, nec non eorum, quæ prædicto Monasterio per dictos Nobiles aut donata & in antea donanda & assignanda inducatis ac deponatis, quod dicti Fratres Præpositum sibi eligant juxta dicti Ordinis Instituta, & servatis servandis electionem eandem ac ipsum Electum in Præpositum dicti Monasterii in Wittingow confirmetis hac vice Authoritate nostra suffulti, sibique regimen dicti Monasterii & regiminis, & curæ prædictorum inducatis, & alia faciatis, quæ circa præmissa necessaria fuerint seu etiam oportunum contradictores per Censuram Ecclesiasticam compescendo. Datum Pragæ anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo septimo die decima Mensis Maij. &c.

Qua quidem littera commissionis perfecta usque ad finem dictus Dominus Præpositus dixit se velle Mandato Domini Archi-Episcopi Superioris & Prælati sui humiliter obedire, & statim ibidem juxta commissionis tenorem & mandatum Religiosos Viros videlicet Benesum, Martinum, & Nicolaum Fratres Professos & Canonicos Regula.

gulares Monasterii Rudnicensis Pragensis Diœcesis ac Ordinis supradicti coram ipso constitutos à vinculo obedientiæ, quo sibi tanquam Prælato vel Superiori suo tenebantur, absolvit, & ab obedientia sua mancipavit, & immediate post hæc eosdem Fratres in dictum Monasterium in Wittingow per clavum assignationem & traditionem induxit, curam & regimen tam in spiritualibus quam temporalibus ipsius Ecclesiae eisdem Fratribus tanquam Conventui committendo præsentibus Nobilibus & Honorabilibus Viris Dominis Petro Jodoco & Joanne Fratribus de Rosenberg, Pezilao Archidiacono Hornensi, Wenceslao de Planka Fratre Othmaro de Charwaliz Ecclesiastum Plebanis Wittigone Capellano Dominorum de Rosenberg prædictorum & Nicolao ibidem in Trebon testibus in premissis, post quæ dicti Domini & Fratres in domo do-tis Ecclesiae in Wittingow prædictæ constituti, ubi Honorabilis Vir Dominus Nicolaus Præpositus Monasterii Rudnicensis prædictis ipsis exposuit, quod tribus modis electio fieri consuevit, quos hortando & pie informando, quomodo & qualiter debeant intra se unum eligere in præpositum, quem vita & moribus crediderint approbatum: Qui quidem Fratres, cum eis utilius & salubrius per modum Scrutinii electio hujusmodi expediret, fecerunt, & elegerunt Scrutatores Votorum suorum videlicet Dominum Nicolaum Præpositum Rudnicensem, Pezilaum Archi-Diaconum Hornensem Canonicum Pragensem, & Wenceslaum in Planka petentes, quatenus ipsis vota singulorum scrutentur, quo facto præfati Domini Scrutatores evocati è dictis Fratribus quemcunque interrogaverunt & requisiverunt singulariter, & singulatim, & secreto, & primo videlicet Fratrem Beneficium quem ipse nominaret & eligeret, quinam esset idoneus assumendum in Præpositum, & eidem Præpositatui præcesset utiliter, qui nominavit Fratrem Martinum, demum requisitus Frater Martinus super eodem, qui videretur sibi utilis pro Præposito, & quem nominaret, & crederet utilem fieri Præpositum, qui nominavit Fratrem Beneficium prædictum, quibus sic nominatis, præfati Fratres videlicet Martinus & Nicolaus supplicarunt dicto Domino Nicolaio Præposito, ut ipse Præpositus eligentium prædictorum nomina secundum vota ipsorum electionem pronuntiaret, & eligeret Personam secundum vota ipsorum antedicta, qui quidem D. Nicolaus Præpositus ad petitionem & supplicationem dictorum Fratrum dictam electionem factam per modum Scrutinii pronuntiavit per omnia in his verbis: In Nomine Domini Amen. Ego Nicolaus Præpositus Rudnicensis vice Religiosorum Virorum Benefici Martini, & Nicolai Canonorum Regularium Ordinis S. Augustini in Trebon, alias in Wittingow, qui pro tunc præfati Monasterii Conventum faciebant, rogatus per eosdem, quatenus electionem & Personam electam pronuntiarem. Igitur vice ac nomine dictorum Fratrum eligo & pronuntio in Præpositum dicti Monasterii in Wittingow Religiosum Virum Fratrem Beneficium Regulam Divi Augustini expresse Professum in Ordine Sacerdotii constitutum moribus scientia, ac vita comprobatum. Ibidem stante dicto Fratre Beneficio in Ecclesia ante Altare summum præfati Fratres Martinus & Nicolaus petiverunt ipsum Fratrem Beneficium electum, ut ipse onus Prælaturæ in se sponte propter Deum assumeret, & in electionem prædictam consentiret; qui quidem Frater Beneficius in se onus sponte & benevole assumpsit, & dictæ electioni de se factæ humiliter consensit, ac demum immediate D. Pezilaus Archi-Diaconus Hornensis de mandato prædicti D. Nicolai Præpositi stans ante Altare proclamationem fecit dicens ad populum: Filioli Charissimi scire dignemini, quod Fratres hujus Monasterii sibi in Præpositum elegerunt Fratrem Beneficium, & si quis dictæ electioni haberet aliquid contradicere, vel Personæ electæ quicquam voluerit opponere, quod à proclamatione hujusmodi tertia die, si juridica fuerit, alias immediate sequenti hora vespertina in Curia Monasterii hujus compareat coram dicto Domino Præposito Rudnicensi ibidem præsente contra dictum præsentem, siquid haberet, alioquin in dicto termino quantum de jure fuerit, D. Nicolaus Præpositus sèpe dictus ad dicti Electi confirmationem præcedit juxta mandatum per Reverendissimum D. Joannem Archi-Episcopum sibi mandatum &c. Acta sunt hæc anno, Indictione, die, mense, & hora prout loco & præsentibus, quibus supra. Et ego Albertus de Hostim Clericus Pragensis Diœcesis Authoritate Imperatoria Notarius præmissæ Commissionis exhibitioni, ab obedientia emancipationi, Institutioni, Curæ animarum commissioni, votorum dationi, Electi pronuntiationi, ac omnibus aliis & singulis supradictis, dum sic fierent, & agerentur per præfatum D. Præpositum Commissionarium supradictum una cum prænominatis testibus præfens interfui, & ea prout fieri vidi, & audivi, manu mea propria subscripsi, & in hanc publicam formam redigi, signoque & nomine meo consuetis consignavi in fidem & testimonium præmissorum.

Anno 1382. eandem Fundationem Trebonensem de speciali gratia & consensu dictorum Fundatorum secundum bona immobilia iteratis vicibus amplius augmentata testantur litteræ, quarum copia ex Originali suo isthuc fideliter transcripta talis est:

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

Kk

Nos

Nos Petrus, Ulricus & Joannes de Rosenberg notificamus universis, ad quos præsens scriptum pervenerit, quod Nos præhabita diligentí deliberatione & consilio, ac tractatu maturo præmisso, nec non specialem devotionem habentes & servit a & honorem B. Mariæ Virginis, ultra donationes, quas jam nuper fecimus Præposito, Conventui, & Monasterio nostræ Fundationis in Trebon, alias in Wittingow Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Pragensis Dicecesis & in nostro Dominio constituto, de novo dedimus & donavimus, prout etiam ex novo damus & donamus eisdem Fratribus sive Canonicis atque Monasterio ipsorum prædicto libere cum pleno Dominio, certa bona sive certas Hæreditates videlicet in Bruna, & majorem partem Villæ Spolecz, & totam Villam in Myletti cum omnibus Censibus, Juribus, & omnibus Pertinentiis suis atque judiciis & cultis in ipsum per ipsum Præpositum, Conventum & Monasterium ipsorum præfatum tenenda, habenda, & possidenda sine aliquo impedimento, item percipienda & colligenda etiam in usus ipsorum ac dicti Monasterii; & postea instanter ac simpliciter devote petivimus & suppliavimus memoratis Fratribus, qui nunc sunt, & qui pro tempore fuerint in futurum, quatenus benigne & benevole ob reverentiam & honorem B. M. Virginis Missam de B. Maria Virgine in dicto Monasterio per unum Fratrem sive Canonicum ipsorum Presbyterum singulis diebus de mane in perpetuum & integraliter cum sex Clericis de Scholis ibidem de Trebon advenis pauperibus cantent, & celebrent, vel celebrari & decantari procurent, ita tamen, quod dicti sex Clerici seu quilibet ipsorum debeant habere cum effectu singulis septimanis unam grossam cum salario à dicto Monasterio & ab ipsis Fratribus sive Canonicis & Præposito sine aliqua negligentia & torpore. Et quod Magister Scholæ ibidem nec aliquis aliis officiatus debet exigere vel recipere ab ipsis Clericis sive Scholaribus quicquam nec ratione pretii, neque cujuscunque alterius doni vel donationis. Quare & Vobis etiam Rev. Domino Archi-Episcopo Pragensi Apostolicae Sedis Legato humiliter supplicamus, quatenus ob amorem B. Mariæ Virginis Gloriosæ dictam missam, ut prædictetur, instituere, & alia quæ sunt necessaria, ad eandem & etiam præmissa vel aliqua præmissorum & Canonica confirmare velitis, & in perpetuum, quod confirmaveritis, præcipere, teneri, & observari per officium vestrum gratiosum. In cuius rei robur perpetuo valitum Sigilla nostra propria de certa nostra scientia præsentibus sunt appensa. Datum in Chaumpuan anno Domini Millesimo trecentesimo octogesimo secundo mense Januario.

Anno 1385. recensitas supra Fundationes suprema auctoritate seu Regia confirmatione clementissime stabilitas fuisse legimus & habemus sequenti Diplomate. Wenceslaus Dei gratia Romanorum Rex &c. Notum facimus tenore præsentium universis, quod cum Monasterium in Trebon alias Wittingow nuncupatum Præpositi & Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini devotorum nostrorum Dilectorum studio & procuratione Nobilium de Rosenberg de novò constructum & erectum existat & in honorem S. Ägydii Abbatis & Confessoris pia Fundatione fundatum, pro congrua quoque sustentatione dictorum Præpositi & Canonicorum certa bona & redditus cum ipsorum pertinentiis dicto Monasterio per dictos Nobiles & quosdam alios & etiam Præpositum ejusdem Monasterii donata seu legata sint & etiam comparata, Nobis dicti de Rosenberg humiliter supplicarunt, quatenus fundationi & constructioni dicti Monasterii consensum nostrum Regium adhibere, dictaque bona eidem Monasterio donata, legata ac etiam comparata ipsi Monasterio appropriare, incorporare, invicerare, unire, & una cum litteris dicto Monasterio super hujuscemodi per dictos Nobiles datis & traditis dignaremur benignitate solita gratiosius confirmare. Nos igitur ob reverentiam dicti S. Ägydii Abbatis & Confessoris speciale, & piam ad Ipsum devotionem habentes, in cuius nomine dictum Monasterium fundatum existit, ut præmittitur, Divinæ Remunerationis intuitu fundacioni hujusmodi favorabiliter consentientes, non per errorem vel improvide, sed animo deliberato & de certa nostra scientia tanquam Boëmia Rex dicta bona & redditus cum ipsorum pertinentiis dicto Monasterio donata, legata, ac etiam comparata pro usu & sustentatione dictorum Præpositi & Canonicorum in Wittingow, quæ possident de præsenti & possederunt hucusque à tempore fundationis Monasterii prædicti, appropriavimus, incorporavimus, univimus, & applicavimus, appropriamus, incorporamus, unimus & tenore præsentium applicamus, Litteras & Privilegia super fundatione, dotatione, donatione, legatione bonorum operum & comparatione per dictos de Rosenberg & alios quoque eidem Monasterio traditas & concessas, tradita & concessa ac si earum & eorum tenor præsentibus de verbo ad verbum inserti consisterent approbantes, ratificantes & gratiosius confirmantes ac decernentes & volentes bona prædicta dicto Monasterio donata legata & comparata per dictos Præpositum, Canonicos & eorum Successores ex jure, libertate ac Privilegio Ecclesiasticis perpetuo possidenda, quibus alia bona Monasterio.

nasteriorum Regni nostri Boemiarum possidentur. Hanc insuper eidem Praeposito, Canonicis & Conventui Monasterii predicti de speciali liberalitatis nostrae munificentia gratiam facientes, ac eidem gratiosius indulgentes, ut ipsi centum sexagenas grossorum annui census seu redditum per se vel alios quoscunque pro ipsis & eorum Monasterio in & super quibusunque bonis Feudalium duntaxat exceptis, una cum eorundem pertinentiis univerorum bonorum comparandas, donandas, testandas, legandas, ordinandas vel disponendas in antea tenere, possidere, habere, & eisdem uti ac perfrui debeant, possint ac valeant impedimentis non obstantibus quibusunque: quos etiam redditus centum Sexagenarum cum bonis & eorum pertinentiis simul vel successive comparandas, donandas, testandas, legandas, ordinandas & disponendas ut præmittitur, dictis Praeposito, Canonicis & Conventui Monasterii in Wittingow, ex nunc prout ex tunc applicamus, incorporamus, anneximus, & unimus Authoritate Regia predicta per eosdem & eorum Successores in perpetuum, & Ecclesiastico Jure habenda, tenenda, & perpetuo possidenda, supplentes omnem defectum de Regia Potestatis plenitude, si forte quis ratione verborum, omissionis Sententiarum, obscuritatis juris non servati, solemnitatis vel consuetudinis terrarum omisæ, vel alio quovis modo compertus fuerit quomodolibet in præmissis præsentium sub Regia nostræ Majestatis Sigillo testimonio litterarum. Datum Pragæ anno Domini Millesimo trecentesimo octogesimo quinto die tertia Mensis Martij, Regnum nostrorum Boemiarum anno vicesimo secundo, Romanorum vero nono.

Anno 1389. Titulum Abbatis & communem usum Pontificalium suis temporibus exercendum Prælato Trebonensi & Successoribus illius Authoritate Apostolica ab Urbano Papa VI. clementissime concessum latius explicit ipsæ Commissionis litteræ in hoc negotio consecrata, eaque pro generali notitia quevis habenda isthic copialiter additæ, quæ sic habent: Joannes Dei gratia Sanctæ Pragensis Ecclesiæ Archi-Episcopus Apostolicæ Sedis Legatus ad subsequentia Commissarius à Sanctissimo in Christo Patre & Domino nostro Domino Urbano Divina Providentia Papa VI. suis Litteris Apostolicis patentibus specialiter Deputatus Venerabilibus & Religiosis Viris Dominis Abbatibus & Conventui Monasterii Canonicorum Regularium in Wittingow alias in Trebon nostræ Pragensis Diœcesis, universisque aliis omnibus & singulis, quibus præsentes Litteræ fuerint exhibitæ, salutem, & præsentibus indubiam dari fidem. &c.

Litteras dicti Domini nostri Urbani Papæ VI. Apostolicas unam Missionis apertam etiam formam Juramenti clausam more Romanæ Curiae Bullatas sanas & integras omnique vitio & suspicione carentes Nobis tam pro parte Nobilium Baronum Dominorum Joannis & Ulrici Fratrum à Rosenberg quam Dominorum Abbatis & Conventus Monasterii in Trebon antedictorum præsentatas Nos reverenter recepisse noveritis quarum Litterarum Commissionis Apostolicæ prædictæ tenor sequitur per omnia in hæc verba: Vrbanus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Archi-Episcopo Pragensi Salutem & Apostolicam Benedictionem. &c. Sinceræ devotionis affectus, quem dilecti Filii Nobiles Viri Ulricus & Joannes Fratres Barones Baroniæ de Rosenberg Pragensis Diœcesis ad Nos & Romanam gerunt Ecclesiam, promeretur, ut votis eorum in his præsertim, per quæ Divini Cultus augmentum & Religionis propagatio promovetur, favorabiliter annuamus. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Dilectorum Ulrici & Joannis petitio continebat, quod olim ipsi & quondam Petrus de Rosenberg Frater eorum genuinus de propria salute recogitantes ac cupientes terrena in coelestia & transitoria in æterna felici commercio commutare de bonis sibi à Deo collatis in eorum oppido Wittingow prædictæ Diœcesis Monasterium Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini de Licentia Archi-Episcopi Pragensis, qui tum erat, fundarunt, & sufficienter dotarunt: in quo Monasterio præter Præpositum ipsius Monasterij viginti Canonici existunt; quare pro parte Dilectorum Ulrici & Joannis & Petri Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in eorum Monasterio, quod hæcenus per Præpositum fuit gubernatum, Præposituræ dignitatem suppressum & Abbatiæ dignitatem de novo creare, & quod de cætero Monasterium ipsum per Abbatem regatur, concedere de Apostolica benignitate dignaremur. Nos igitur qui Divinum Cultum augeri & Religionem propagari nostris temporibus intensis desideriis affectamus, hujuscemodi supplicationibus inclinati, tuæ de qua in his & aliis speciale in Domino fiduciam obtinemus, discretioni per Apostolica hæc scripta committimus & mandamus, quatenus si dos ipsius Monasterij per dictos Ulricum, Joannem, & Petrum assignata, ad id sufficiat, vel si forsitan non sufficiat, dummodo tamen augeatur in eodem Monasterio dignitatem Præposituræ Authoritate nostra suppressas & in eodem de novo Abbatiæ dignitatem creas, & statuas, ut dictum Monasterium per Abbatem de cætero gubernetur, & quando Monasterium ipsum vacare contigerit, dilecti Filii Con-

ventus dicti Monasterij salvis reservationibus Apostolicis secundum formam juris eligendi sibi Abbatem habeant Facultatem, & quod ipsum Monasterium Tibi & tuis Successoribus Archi-Epis copis Pragensibus qui fuerint pro tempore, sit ordinario jure subiectum, & nihilominus si per te premissa fieri contingat, de ejus, qui tunc dicti Monasterij Praepositus fuerit, si ad id reperiatur idoneus, alioquin de alterius cuiusdam Monasterij Canonica Persona, quam ad hoc idoneam repereris, ipsi Monasterio eadem authoritate praeficias in Abbatem, curam, regimen, & administrationem ipsius Monasterij tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo ac eis hujusmodi Personae de qua ut præmittitur dicto Monasterio providebis, per te vel alium Catholicum Antistitem gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentem, munus benedictionis impendas, & impendi facias & procures tibique à tuis Subditis obedientiam & reverentiam debitam exhiberi contradictores per Censuras Ecclesiasticas appellatione posthabita compescendo non obstantibus dictis Conventui vel quibusvis aliis communiter vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, ut interdici, suspendi vel excommunicari non possint per Litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Volumus autem, ut Tu vel dictus Antistes, qui dictæ Personæ benedictionis munus impendes, vel impendet, ab eadem Persona nostræ Romanæ Ecclesiæ nomine fidelitatis debitæ solitum recipias vel recipiat Juramentum juxta formam Juramenti hujusmodi, quod Persona ipsa præstabit, Nobis de verbo ad verbum per ejus Litteras suo Sigillo signatas per proprium nuntium quantocuyus destinare procures, seu procuret. Et insuper quod Abbas prædicti Monasterij, qui pro tempore fuerit, mitra, annulo, sandaliis, baculo pastorali & aliis Insigniis Pontificalibus ut libere possit, felicis recordationis Alexandri Papæ Quarti Prædecessoris nostri, quæ incipit Abbates, & aliis quibusdam constitutionibus nequaquam obstantibus eadem Authoritate concedimus. Datum Romæ sexto Idus Decembris Pontificatus nostri anno nono. Item tenor Formulae Juramenti prædicti sequitur & est talis : Ego N. Abbas Monasterij in Wittingow Ordinis S. Augustini Pragensis Diœcesis promitto, & juro, quod ab hac hora in antea, quamdiu vixero, fidelis & obediens ero Beatisimo Petro & Sanctissimæ Romanæ Ecclesiæ & Domino meo Urbano Divina Providentia Papæ VI. Suisque Successoribus Canonice intrantibus, non ero in consilio, consensu vel facto, ut vitam perdant aut membrum, ut capiantur mala captione, consilium autem, quod mihi credituri sint, per se aut nuntios nulli manifesto ad eorum damnum sciente me Papatum Romanum & Regalia S. Petri adjutor ero ad retinenda, defendenda & recuperanda salvo meo ordine contra omnem hominem ac honorem & statum ipsorum, quantum in me fuerit, conservabo, ipsisque adhærebo & pro posse favebo, Legatos & Nuntios Sedis Apostolicæ benigne inter Fratres Monasterii mei recipiam, dirigam & defendam, securum ducatum præstabo ijsdem in eundo & redeundo eos honorifice tractabo, & in suis cogitationibus adjuvabo, nec, quantum in me fuerit, permittam, eis aliquam injuriam fieri vel inferri, & quibuscumque, qui contra premissa vel eos in facto seu tractatu in quibus contra ipsum & Romanam Ecclesiam sinistra vel præjudicialia machinentur, & si quem talia procurare novero, vel tractare, impediam hoc pro posse & quantocuyus potero, com mode eis significabo, vel saltē illi, per quem ad notitiam eorum possit pervenire. Vocatus quacunque ex causa ad Synodum seu ad commune concilium accedam nisi præpeditus fuero causa præpeditione, eisque observantiam ac reverentiam debitam exhibebo & præstabo, Apostolorum limina singulis bienniis visitabo, aut per me aut per Nuntium meum, nisi Apostolica absolvat Licentia, Possessiones vero ad Monasterium meum pertinentes non vendam, nec donabo, nec impignerabo, neque de novo infeudabo, vel alio modo abalienabo inconsulto Romano Pontifice, sic me Deus adjuvet, & haec Sancta Dei Evangelia. &c.

Post quarum Litterarum præsentationem petiti & cum instantia requisiti per supra dictos Dominos Barones Joannem & Ulricum Fratres de Rosenberg Fundatores, Dotatores & Patronos Principales Monasterij in Trebon antedicti juxta formam & continentiam in Litteris Apostolicis prædictis comprehensam, sine, provide, mature, & cum vigore Juris tam à testibus juratis, quam etiam ex aliis legitimis Documentis pro statu commode & honore ipsius Monasterij decenter & sine detimento possint de eisdem commode sustentari. Ideo his attentis Paterna & vigilanti solicitudine ac consilio habito Sapientum Nobis tunc assistentium & fideliter ministrantium, causaque examinata Auctoritate Apostolica prædicta Nobis tradita, ut prædictetur, & concessa pronuntiavimus, & decrevimus, & pronuntiamus & decernimus prædictum Monasterium in Trebon fuisse & esse sufficienter dotatum & provisum: è quibus dotatione & provisione bonorum sufficientium Abbas cum Fratribus suis dicti Monasterij in Trebon honeste & decenter possunt & poterunt sustentari, & Creatori Altissimo famulari.

Deinde

Deinde pronuntiavimus & decrevimus, pronuntiamus & decernimus in eodem Monasterio Wittingow alias in Trebon Præposituræ dignitatem fore & esse supprimendam, quam & nunc suppressimus cognitione causa prima mandantes, ne in antea ipsum Monasterium per Præpositum gubernetur. Cæterum pronuntiavimus & decrevimus, pronuntiamus, & decernimus Auctoritate Apostolica, qua supra in Monasterio antedicto Trebon Abbatem fore & esse creandum, quem tunc & nunc solemnitibus & cæremoniis debitis præmissis & assistentibus Nobis non nullis Prælatis, Ministris, & Clericis creavimus, & creamus Abbatæ dignitatem, & statuimus ut ipsum Monasterium per Abbatem de cætero regatur & gubernetur, & dum ut quoties percessum vel decepsum vel alium quemcunque modum vacare contigerit, Venerabiles & Religiosi Fratres seu Conventus ejusdem Monasterij in Trebon salvis reservationibus Apostolicis secundum formam Juris eligendi ipsis Abbatem habilem & idoneum habeant facultatem, ipsum quoque Monasterium Nobis & Successoribus nostris canonicæ intrantibus jure ordinario, & quoad jura omnia & singula Episcopalia omnimode sit subjectum: de quo expresse & solemniter protestamur. Postremo Venerabilem & Religiosum Virum Fratrem Benesium, qui tunc antedicti Monasterij Wittingow Præpositus erat, idoneum & habilem ad obtainendam dictæ Abbatæ dignitatem reperimus, ideo de Persona eadem bene merita & idonea Authoritate qua supra ipsi Monasterio providimus, & providemus.

Fratrem Benesium dicto Monasterio fecimus & præfecimus in Abbatem, curam regimen & administrationem in spiritualibus & temporalibus eidem plenarie commisimus, & committimus, ac sibi munus Benedictionis personaliter impendimus, obedientiamque & reverentiam eidem a suis subditis mandamus exhiberi, nec non solemnitate antedicta præmissa hujusmodi munere benedictionis eidem Fratri Benesio impensæ ab eodem supradicti Domini nostri Domini Urbani Papæ & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ nomine fideliter debitæ recepimus juramentum juxta formam in littera Bulata ejusdem Domini Papæ comprehensam, quodque ipse Abbas prædicti Monasterii & Successores, qui fuerint pro tempore, mitra, annulo, baculo pastorali & aliis Insigniis Pontificalibus libere uti valeant, atque possint.

Reservamus insuper per omnia Jura Archi-Diacono Bechinensi, qui est vel fuerit pro tempore, quæ sibi hactenus competierunt, & nunc de jure, consuetudine, aut statuto competunt, aut competere possunt, & specialiter Visitationis officium, procurationem, correctionem, Cathedrales, & ut possit ac valeat in dicto Monasterio & Personis ejus libere exigere & præcipere, & uti eisdem contradictione qualibet non obstante. In quorum omnium fidem & testimonium ac robur perpetuae firmitatis præsentes nostras litteras per discretum Virum Bosonem de Rzobelse Notarium publicum Secretarium nostrum familiarem continuum & Commensalem subscripti & publicari mandavimus signo & nomine solito consueto una cum appensione sigillorum nostrorum jussimus communiri. Acta sunt hæc anno Domini Millesimo trecentesimo octogesimo nono Indictione duodecima die 2da Mensis Februarii hora inter Missarum Solemnia Pontificatus Domini Nostri Urbani Papæ Sexti anno undecimo in Monasterio Wittingow, alias in Trebon supradictis præsentibus Nobilibus Baronibus Dominis Joanne & Henrico Juvene de Rothenberg, Bossone Archi-Diacono Bechinensi in Ecclesia Pragensi, Wenceslao Rectore Parochialis Ecclesiæ in Lomnitz Fratre Mathia Canonico Regulari Monasterii Rudnicensis & aliis multis testibus ad præmissa vocatis fide dignis.

Et ego Boso supradictarum litterarum Apostolicarum præsentationem, petitionem, inquisitionem, comparationem, decretam Suppressionem Præposituræ, Creationem Abbatæ Canonicali statuto protestationem receptionem, provisionem, præsentationem, commissionem, impressionem Mandati Juramenti receptionem & reservationem omnibusque aliis & singulis supradictis, dum sic per antedictum Reverendissimum in Christo Patrem & Dominum D. Joannem Archi-Episcopum Pragensem Apostolicæ Sedis Legatum Commissarium, & coram eo fierent, & agerentur una cum antedictis præsentibus suis testibus eaque omnia & singula sic fieri vidi, & audivi &c. &c.

Anno 1515. inter potissimos Boëniæ Status Ecclesiasticos seu Proceres, ac Prælatos ad publica Regni Comitia seu Diœtam, uti vocant, a Ladislao Rege indictam etiam Venerabilem Dominum Stephanum Monasterii Trebonensis Abbatem fuisse specialiter vocatum & invitatum, constat ex copia sequenti: Joannes Zöck Archi-Episcopus Pragensis Authoritate Apostolica per Venerabile Capitulum Administrator, Præpositus Litomerzicensis artium liberalium & Decretorum Doctor Reverendo in

Christo Patri & Domino Stephano Monasterii Trebonensis Can. Reg. Ordinis S. Augustini, cæterisque ejusdem Ordinis Prælatis Salutem in Domino Sempiternam &c. Noveritis, Nos cum cæteris ad hoc specialiter a Venerabili Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ supradictæ ipsius ac totius Diœcesis nomine propter fidei Catholicæ & Ecclesiasticæ Libertatis supremas pene necessitudines ad Celeberrimum Principum tam Ecclesiasticorum quam Sæcularium cum Cæsarea Majestate Conventum in Vienna nuper sub præsentis mensis diebus celebratum destinatos, & specialiter ad Reverendissimum in Christo Patrem & Dominum Dominum Thomam Tit. S. Martini in Montibus Presbyterum Cardinalem Strigoniensem ac Constantinopolitanum Patriarcham Legatum a Sede Apostolica fuisse, ubi negotia nobis a præfato Venerabili Capitulo nomine ipsius & totius Diœcesis commissa fideliter exposuimus non solum coram dicto Domino Legato, sed etiam coram Cæsarea Majestate, & Hungariæ, Boemiarum, Poloniæque Regibus, ac Reverendissimo D. Dno Gurcensi Cardinali, & ad partes Germaniæ sub Imperio Cæsareæ Majestatis Sedis Apostolicæ Legato &c. quæque responsa obtinuimus, necessario judicamus Vestram Paternitatem ac Cæteris vestri Ordinis Prælatis tam Abbatibus quam Præpositis insinuanda. Quare hortamur Vestram Reverendam Paternitatem & per eam cæteros, ut præmittitur Prælatos dicti Ordinis, requirimusque quatenus semota omni exceptæ corporalis infirmitatis excusatione ad diætam per Regiam Majestatem in Castro Pragensi, prout promulgabitur universis & singulis omnium Ordinum terrigenis celebrandam personaliter venire non postponatis &c. Ex Pragensi Castro die 10. Augusti anno Millesimo quingentesimo decimo quinto præsentibus in fidem Officii nostri sigillo communis &c.

Tandem non tam temporum iniquitate, quam execranda lue Hussitica per universum Boemiarum Regnum fortissime grassante, Regularis hæc Canonia & Abbatia Trebonensis a nemine defensa cœpit ab ipsiusmet primorum piissimæ memoria Fundatorum Posteris aliquot multifariam infestari, quounque demum ab ultimis eorundem surculis seu Successoribus genuina serie postremis ipsum hoc saepatum Trebonense Monasterium penitus devastatum quasi in nihilum abiit & evanuit videlicet quevis bonis & possessionibus illius ad manus impiorum abreptis, sed & Archivio Domestico in totum simul expilato, quod non nemo quidem unice domesticis Claustralium Canoniconrum dissensionibus attribuit, verum cum aliunde satis constat nefarios Rosenbergenenses illos potissimum excitatæ simul ac studiose fovisse nefandas hujusmodi Claustrales discordias ac rebelliones, longe magis credibile censetur deplorandam adeo sacrilegæ devastationis hujus principalem causam fuisse sacrilegam Rosenbergium Antedictorum sitim atque immensum quo continuo flagrabant desiderium rapiendi quævis Monasterii bona ac latifundia. Subverso autem Monasterio temerarius invasor illius Wilhelmus de Rosis, seu Rosenbergius ad Verificandas & adimplendas Majorum suorum imprecations infelici prorsus fato, & quidem absque hærede decepsit, & Successor illius unicus Petrus de Rosis iniquus bonorum Monasterii raptor pariter omnis prolixi expers & expes fuit extinctus, imo quod pejus etiam ab avita Parentum suorum Religione turpis Apostata factus miserrime vitam finiit temporalem, nunquam ingressurus æternam. Unde in & cum ipso antiquissima simul ac celeberrima Rosenbergium familiæ penitissime fuit extincta, ac terris prorsus abrogata. Verum quod res est ad novissimam modo deflectamus Trebonæ restaurationem, quam R. P. Boleslaus Aloysius Balbinus Soc. Jesu in vita Arnesti sanctæ memoriae Archi-Episcopi Pragensis lib. 3. cap. 3. pag. 245. taliter infert exaratum: Trebonense Cœnobium opera R. P. Adami Krawarsky (ejusdem Societatis Alumni) fuit recuperatum. Res ita contigit, quam in vita ejusdem Venerabilis Patris narratam hic transfero. Trebonam missus erat circa annum 1626. ad animas Christo lucrandas felici, uti semper successu; nam ibi quinque hominum millia ad fidem reduxit. Trebonæ dum esset, Senatu universo sequente civitatem perlustrabat, & perambulabat, forte ad locum quemdam desertum deveniunt, in quo ruinæ, minæque murorum ingentes pendebant. Senes, qui aderant, rogati quid esset? Monasterium hic ante Hussitica tempora stetisse, respondent: Succedit Pater, ut aliquod Religionis nostræ vestigium videre, atque ostendere Senatui posset; inveniunt januam quandam in parte ædium introducentem, sed eam Claustram, & ferro probe munitam; jubet Pater Serrarium fabrum advocari, & aditum facere; id cum factum esset vident omnes spacioſissimum & speciosissimum, ut apud Catholicos esse solet, sacrarium; Ecclesiastica supellex optime composita, Casulae, Manipuli, Stola, Albæque, ut vocant, omnia quasi jamjam sacrificaturis parata, cum omni apparatu Templorum. A sæculis pluribus ita jacuisse ipsa antiquitas argumento fuit: et si enim in speciem integræ videbantur, viæta & corrupta erant omnia, materiæque sericæ omnes, ut narrabat P. Adamus, velut prunarum exuviae, & cine-

res diffabantur, flatuque peribant. Laudare dein solebat divitias illas, & brevem pulchritudinem Pater, multumque hodiernis templorum ornatibus præferebat. Nam auro & Phrygio opere confectæ sacræ vestes, in stellarum modum lucebant. Res hæc omnibus spectantibus admirationi fuit, affirmabantque periti, toto Monasterio in flamas abeunte, hanc unam Cellam sine dubio, sacrilegas Ziscæ manus evasisse. Totam hujus spectaculi seriem Regi Ferdinando Viennam P. Adamus perscripsit. Negotium ille rursus R. P. Wolfgango Sylvano, Rectori Collegii Crumlovensis dedit, in Monasterii antiquitatem & jura, si quæ essent, inquireret, & primo quoque tempore ad se mitteret. Factum diligenter & continuo, eodem agente, Rex hunc Monasterii locum, & bona circa Trebonam, quæ a Dominis occupabantur, Canonici Regularibus S. Augustini jussit restitui juxta rescriptum Reverendissimo ac Amplissimo Domino Bernardo Præposito Claustro-Neoburgensi directum sub dato Viennæ in Austria die 15. Februarii anno 1631.

T R E V I R E N S E ,

Collegium Metropolitanum antiquitus Regulare Institutum suum juxta Sacros Canones Apostolicos seu Augustinianos continuo sacro-sanctum habuisse præ reliquis demonstrat Raderus in Bavaria Sancta vol. 2. fol. m. 248. ubi de antiqua Regularitate in celebrioribus nostræ Germaniaæ Superioris Ecclesiis quondam usitata verba faciens, Trevirensim hanc primariam & alias quasdam in exemplum adducit, pro confirmatione dictorum allegans Trithemium Abbatem in Historia seu Chronica Hirsauensi ad annum Gratiae 956. taliter scribentem. *Eodem anno moritur Rupertus Archi-Episcopus Trevirensis, cui Henricus successit, qui Regulares Officinas & Claustrum S. Petri (Ecclesia Metropolitanæ contiguum) construxit, & Regulam Canonicam ibi servari præcepit. Hæc est major Ecclesia Trevirensis, in qua hoc tempore sicut in cæteris antiquis Ecclesiis Canonici secundum Regulam eis propositam in communione vivebant unam babentes mensam, unam Bursum, commune Dormitorium, sicut bodie inter nos (Monachos) juxta normam nobis propositam conversamur &c.* Quæ verba signanter de Regula S. P. N. Augustini esse intelligenda amplius docet idem Raderus ante citatus, ubi & hæc subdit: *Olim plerique omnes summæ ædis Canonici S. Augustini leges & vivendi regulam fecuti sunt. Sed præstat amplius audire Trithemium ante citatum prout sequitur: Eodem anno (977.) moritur Theodericus Archi-Episcopus Trevirensis, sub quo Canonici majoris Ecclesia ibidem abjecta regulari vita, quam bucusque in eademi Ecclesia Majores eorum continuaverunt, desierunt esse Regulares, & facti sunt, & nomine, & re, & conversatione Sæculares, quorum exemplo mali Canonici quoque S. Paulini Trevirensis, S. Castoris in Confluentia, Moguntinenses, Wormatienses, Spirenses, & complurium Ecclesiarum diversis quidem temporibus, sed uno pietatis spiritu regularis vitæ communitatem abjecerunt &c.* Et sic ille, cujus verba quam frivolo etiam conatu in partem suam torquere satagunt Neophyti quidam Historiographi Monachi consideranti obviam patet. Præterea quoque in sæpedicta hac Metropolitanæ Trevirensi Ecclesia Institutum Canonicum sub Regula D. Præfulsis Augustini jam circa tempora Abrunculi (qui Trevirorum Archi-Episcopus numero 46tus mortuus decessit anno Christi 515.) maxime floruisse, refert Mauburnus notus in Venatorio citatus a Gabriele Pennotto in Hist. Tripart. lib. 2. cap. 39. num. 12. Vide etiam Magnum Chronicum Belgicum de antiquo Statu Ecclesia hujus Trevirensis; ubi fol. 83. ita habetur: *Venerabilis Henricus bujus nominis primus post Rupertum creatus est Septuagesimus secundus Archi-Episcopus Trevirensis anno Domini 960. Pontificatus Joannis Pape XII. anno tertio, præfuit annis 16. Iste Regulares Officinas & Claustrum circa majorem Ecclesiam construxit, & rigorem Regularis Congregationis ibidem decrevit exerceri &c.* Item Nebridium nostrum in Antiquario Monastico Epist. 138. fol. 638. de antiquo statu Metropolitanæ hujus Trevirensis ita differentem: *Henricus Archi-Episcopus (anno 964.) terrestrem mortalitatem exutus) Reformato egregius suos Canonicos ad pristinam disciplinam strenue incitavit. Verum nactus malum Successorem, sub quo Religio iterum intepuit, & Canonici remissiores facti fese rebus & negotiis sæcularibus miscere cœperunt. Non tamen ideo statim desierunt esse Regulares, nam in Epistola apud Gretserum reperio eos adhuc sub Paschali II. qui obiit anno 1118. vitam vixisse communem &c.*

T R E V I R E N S E

Alterum Clericorum Regularium Collegium, S. Paulini nomen accepit, antiquitus Claustrale quidem Domicilium seu Monasterium, hodie vero Sæcularium Canonic-

nicorum contubernium, de cuius immutatione seu Status Regularis in Sæcularem translatione jam ante dictum est. Fundatio illius sane est antiquissima Authore namque S. Felice Summo Trevirensium Antistite hujus nominis secundo, qui sub annum gratiæ 392. cœlis immigravit primitus cœpta, atque ab eodem in honorem S. Paulini Trevirorum quondam Episcopi jam antehac, & quidem sub annum 363. pro fide Catholica apud Phrygiam in exilio constantissime tolerato, beata morte sublati, cum proprio templo splendide satis ædificato, plenarie consummata. Marcus itidem Supremus Trevirensium Episcopus, qui Pontificatum suum ad annum Christi 442. protractit, memoratam S. Paulini Ecclesiam aliquando a Barbaris hostiliter excisam in integrum restituit; cui etiam jam prius Felix Fundator antedictus venerandas ejusdem S. Paulini Episcopi & Martyris reliquias intulit.

T R E V I R E N S E

Tertium Regularium itidem Canonicorum Collegium *S. Simeonis* inaudit; cujus primarius Author & Fundator fuit S. Poppo ex antiquis Austriae Marchionibus Archi-Episcopus Trevirensis: Qui devotionis causa in Palæstinam profectus Monachum quedam Simeonem (cujus nomen celebre habetur Martyrologio Romano inscriptum Calendis Junij) non tantum viarum optime peritum sed & Regionum ac Urbium admodum gnarum sibi in comitem itineris assumpsit, eundemque secum in Germanias deduxit, atque ad instantiam illius magnificum adeo templum cum adjuncto Clericorum Cœnobitalium Collegio in honorem S. Michaëlis Archangeli in ipsa Trevirensium Metropoli propriis impensis apparavit: In quo eodem, quia S. Simeon antedictus à morte sua cœlis receptus post annos secundum corruptibile corpusculum suum fuit repositus, paulatim ab eodem denominari cœpit; imo etiam Poppo Fundator terrestrem mortalitatem exutus in novo hujusmodi S. Simeonis templo sepeliri voluit, & quidem anno Christiano supra Millesimum, vel (ut afferit Antonius Albius in Stemnat. Christianorum Principum fol. 13.) quadragesimo sexto, vel (uti refert Laurentius Beyrlinck in Theatro Vitæ Humanæ tom. 3. fol. 217.) tricesimo septimo sui Pontificatus quadragesimo secundo &c.

T R E V I R E N S E

Quartum pars quidem Ordinis Regularis, discrepantis tamen Sexus domicilium, seu Venerabile Congregationis Windesimensis Parthenæum, etiamnum in ipsa Archi-Episcopali Civitate Trevirensi florentissimum, atque istud *S. Agnetis in Monte Angelorum* intitulatum, primum cœpit Authore Arnoldo inter Summos Hierarchas Trevirenses octogesimo septimo, coque sub annum gratiæ 1188. vinculis carnis enodato, Joannes e Marchione Badensi dignissimus Antistes & Elector Trevirensis, qui in diebus suis toto imperio fuit spectatissimus, & ab anno 1436. usque 1505. diutissime præfuit. Virginale Cœnobium istud apprime reformavit, cum enim ipse antedicta Windesimensium Congregatione tum temporis omnino celeberrima oppido florere comperrisset, æque Viros rara vitæ sanctitate conspicuos, ac fæminas seu Vestales merissimo virtutum decore fulgissimas, domicillis prioribus in totum exesse jussis, novam Canonistarum Regularium coloniam isthuc accersiri fecit; & quidem e Parthenone Vallis Angelorum apud Bonnam in Archi-Diœcesi Coloniensi petitam, Venerabili ac Religiosissima Domina Agneta Molenheimia in novam loci Priorissam Authoritate Archi-Episcopali constitutam. Idem quoque Religiosissimus Reformator Joannes Archi-Episcopus sancvit, & communem Regularium Virginum, seu Sanctimonialium istarum curam in Spiritualibus deposthac habere voluit Canonicos Everhardo-Clusanos itidem memoratae Congregationis Windesimensis alumnos, proprio quodam Diplomate in id emanato, sub dato Ehrenbrechsteinii Calendis Septembribus anno 1460.

T R I D E N T I N U M,

Seu percelebre quondam in ipsa Episcopali, Civitate Tridentina apud Tirolenses Canonorum Regularium Cœnobium, communis nomine suo *De Coronatione Beatae Mariae Virginis* appellatum, quoad primam genuinæ suæ Foundationis Historiam nobis usque modo manet incognitum; meminit tamen Regularis olim Canonæ hujus Adamus Comes à Brandis in novo suo Chronico Tirolensi part. 2. fol. 19. ubi & refert Innocentium secundum Pontificem Maximum, Instituto Canonico utcumque demum isthie loci suppresso, sub annum 1225. locum tradidisse Equestri Ordini Teutonico B. Mariae Virginis; quod tamen quoad relationem temporis plane præposterum est, & erro-

erroneum, siquidem Innocentius Pontifex iste jam longe prius videlicet ab anno 1130^a usque 1143. Romanæ Ecclesiæ Pontificatum gessit; si tamen hujuscemodi seu recentia Canonici Ordinis immutatio (secundum allegata) in annum 1225. incidit, tunc pro Innocentio II. Honorius III. in id nominandus erit; is enim tum temporis in Petri Cathedra resedit. Cæterum Waltherus quidam Tridentini Monasterij hujus Præpositorus Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini in diebus suis & in officio suo præclarus cum pluribus aliis Statibus Ecclesiasticis seu Episcopis ac Prælatis Regularibus æque ac Sæcularibus Dioceſanæ Synodo Tridentinæ sub annum 1129. celebratæ interfuisse coram, legitur loco citato.

TRIEFFENSTEINIUM

Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini percelebre temporibus nostris Diœcesis Herbipolensis Monasterium, à Gabriele Bucelino in Germ. Sacra fol. 173. perperam *Driffensteinense* nuncupatum, in Francia Orientali ad Mœnum fluvium, tribus ab Herbipoli seu Würzburgo Provinciæ Metropoli Milliaribus sejunctum, supra præcelsam rupem perstat inædificatum, ubi omne illius ædificium à transeuntibus gratissima oculis venustate suspicitur, non ut Religiosorum Virorum habitaculum, sed potius ceu sæcularis cuiusdam Principis Palatum, fane nemini non mirandum; quod antiquioribus sæculis, priusquam fundus iste in Monasterium assurrexit, communiter ad *Saxum*, seu Teutonice *zum Stein* appellari consuevit ab aquis, nimirum quæ a cavernis & ipsa fontis (vulgo *Bauderbronn*) propria scaturigine *Petræ Stillantis*, seu vernacula lingua *Trieffenstein* nomen accepit, cujus genuina origo & institutio unī soli cuiquam attribuenda non est, sed in partem hujuscemodi fundationis vel plures etiam venerunt Benefactores, seu Confundatores, quorum tamen mage præcipuus, potior & primarius fuit Prænobilis quidam Herus, dives admodum & locuples, & is quidem statu suo Clericus Collegiatæ Herbipolensis Ecclesiæ ad S. Joannem Apostolum & Evangelistam Canonicus & Decanus nomine Gerungus, circa initium sæculi undecimi in officio suo præclarus, unice nefandi illius (contra Paschalem II. legitimum Pontificem suscitati) schismatis declinandi causa simul ac immenso quasi Religiosæ soliditudinis desiderio intensissime flagrans, ad *Petram stillantem* isthuc confugit, ubi antiquioribus sæculis ædicale quoddam seu parvum facellum constitit Apostolorum Principi sacrum, cui ipse Gerungus parvum item domicilium adstruxit, eique constanter immorans, se Superno Numini & legitimo illius in terris Vicario seu Romano Pontifici devovens passim ab omnibus *Obedientia Apostolica Sacerdos* appellari meruit, qui & juxtim admirando prorsus suæ Sanctitatis exemplo plures Socios in sui imitationem attraxit, æque Nobiles ac ignobiles; e quorum piis oblationibus, possessionibus & patrimonii sensim *Trieffensteinense* Monasterium istud cœpit, & assurrexit; cui loci etiam Ordinarius, seu Aynhardus ex Comitibus Rottenburgo-Tuberanis Herbipolensis Episcopus (juxta calculum Bruschii de Episc. Germaniæ tom. 1. cap. 9.) numero & ordine XXII. electus anno 1088. tum anno 1104. tertio Calendas Martii huic sæculo defunctus, confirmationis munus, Authoritate ordinaria solidatum addidit, simul, ac diversa quædam latifundia in vicino pago Lengsfurt situata tradidit districtissime vetans: *ne cuiquam hominum licet manentes vel mansuros in loco Trieffenstein mutare, vel amovere, vel in datis aut dandis adversari, vel turbare &c.* Item Rupertus Aynhardi antedicti in Cathedra Herbipolensi Successor proximus nova recentiam confirmatione fundationem ratam, gratamque habuit, eidemque fundos alios aliquot, gratuitæ donationis titulo, superaddidit; tum Erlongus, vel (juxta mentem Bruschii) ex Comitibus a Calow progenitus, vel (uti habent Annales Domestici) ex Nobili Familia Equitum a Trenndorff oriundus, post Rupertum antememoratum Successor in Episcopali Sede Herbipolensi proximus, qui ab anno 1106. usque 1122. Pontificatum gessit, itidem novis aliis donationibus primam fundationem nobiliter augmentavit, ac copiosiorem reddidit; & sic denique plures (quorum nomina protractu temporis intercederunt) alii Provinciæ Reguli, vel olim Trieffensteinio Benefici extiterunt.

Syllabus

Reverendissimorum DD. Præpositorum Canoniæ Trieffensteiniae.

I. GERUNGUS in antiquioribus monumentis *Vir nobilis & quo ad Sæculum locuples* nominatus; idem prius Collegiatæ Ecclesiæ Herbipolensis ad S. Joannem A. Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera. M m post-

postulum & Evangelistam Sæcularis Canonicus & Decanus, primus ab Ordinario suo Aynhardo è Comitibus Rottenburgo-Tuberanis Episcopo Herbipolensi anno supra Millesimum centesimum secundo Authoritate Ordinaria in primum novæ Trieffensteinensis Canoniae hujus Præpositum constitutus, in Regimine Claustralib[us] laudatissime proximitate annis fere sexdecim, exinde post terrestrem vitam sanctissime traductam cœlis asservatus anno Christiano 1118. die 8. Maij.

II. GERTBODO Vir admodum Zelosus anno 1118. electus, confirmatus 1119.
 12. April. etiam à Callisto Papa II. suppliciter expetiit, quam & feliciter obtinuit Apostolicam Monasterii & Ordinis sui Canonico-Augustiniani confirmationem perpetuis futuris temporibus duraturam, & hanc quidem sub pena diri anathematis & intermissione extremi judicij temerariis contradictoribus infligenda denuntiatam, cuius tenor sequens est : *Calixtus Episcopus Servus Servorum Dei.* Dilectis Filiis Gertbodoni Præposito & ceteris Fratribus in Trieffensteinensi Ecclesia S. Petri Regularem vitam Professis, tam præsentibus quam futuris in perpetuum. &c. Præceptum Domini habemus : Intrate per angustam portam, quia angusta via est, quæ dicit ad vitam. Quia igitur vos, O Filii mei in Christo Charissimi per Divinam gratiam aspiratis mores vestros sub Regularis vita Disciplina coercere, & ut angustam portam ingredi valeatis, communiter secundum SS. Patrum institutionem Omnipotenti Domino deservire proposuistis. Nos votis vestris Paterno congratulamur affectu. Unde etiam vestris petitionibus benignitate debita impertimus assensum. Vitæ namque Canonice ordinem, qui in vestra est Ecclesia institutus, præsentis Privilegii Authoritate firmamus statuentes, ut in loco eodem Canonica Regulæ Disciplina perpetuo maneat & servetur, neque omnino alicui Personæ Facultas sit eundem ulterius Ordinem in vestra Ecclesia immutare. Vobis itaque vestrisque Successoribus in eadem Religione mansuris, ea omnia perpetuo possidenda firmamus, quæ in præsentiarum pro communis victus sustentatione legitime possidere videmini, & quæcunque in futurum, largente Deo, juste atque Canonice adipisci poteritis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut Possessiones ejus auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare : Sed omnia integre conserventur, eorum, pro quorum sustentatione & gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Salvo Würceburgensis Ecclesiae jure, ac debita reverentia. Ad judicium autem perceptæ hujus à Romana Ecclesia libertatis aureum unum quot annis Lateranensi Palatio persolveret : Si qua igitur in futurum Ecclesiastica Sæcularisque Persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognolcat, & à Sacratissimo corpore & sanguine Dei & Domini nostri IESU Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultiōni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit Pax Domini nostri IESU Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipient, & apud Districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen. Anno 1123.

Ego Calixtus Cathlcæ Ecclesiæ
Episcopus.

Insuper quod notandum specialiter venit in hac Bulla, est, quod ipsa habeatur in pergamo descripta cum sigillo plumbeo, rotundo, pendente ex funiculis sericis, ex cuius una parte facies SS. Petri & Pauli impressa, ab altera parte verba hæc : *Calixtus Papa secundus.* Obiit autem Gertbodo Vir ille admodum Zelotus anno 1129. die 2. Februarij.

III. HERTRICUS ob sincerum animi candorem passim in omnes apertissime demonstratum ab Ordinario suo (qui fuit Ennbro Herbipolensis Episcopus ab anno 1131. usque ad annum 1147. in Pastorali munere suo præclarus) in Litteris Familiaribus *Monasterii Pater, & Filius in Christo dilectissimus* appellari promeritus. Claruit circa annum 1146. toto regiminis sui tempore à Religiosis Con-Canonicis suis specialiter amatus & honoratus. Sub hæc tempora etiam Trieffensteinense templum luctuoso incendio corruit, ita, ut bonus Præpositus pie in Domino Defunctus nec tumulum in sua Canonia obtinere posset, sed ob defectum loci benedicti in Sacello Inter-Witbacensi à se noviter extructo tumulari debuerit.

IV. FOLLEMARUS, Vir doctus quidem & sapiens, sapiens tamen iuxta aliquos ultra sobrietatem, præter ceteros enim errores, quibus infelix erat, in hunc etiam Elipandi, vel Nestorii, de Persona & Adoptione Christi incidit; quem etiam, cum in Bavaria disseminare tentaret, occurserunt duo ex Bavaria Monaci non indocti, alter

alter Gerobus, seu Gerobus Monasterii Reichenbergensis Praepositus (de quo plura jam supra) *alter ejusdem Monasterii Decanus* (& Germanus Frater Gerochi Adam nomine) *quorum iste proprium & vastum volumen adversus Follmarum bunc conscripsit; ille in opere, quod de investigatione Antichristi indigitavit, Follmarum quoque refellere baud omisit.* *Utrumque opus extat in Boicis Bibliothecis; utrumque lucem meretur.* Ita Petrus Stevartius in Bibliotheca maxima PP. tom. 23. fol. 239. Negasse præterea dicitur communem Ecclesiae doctrinam de corpore & sanguine J. C. in peculiari ad Eberhardum Salisburgensem Episcopum, Epistola, quem tamen errorem in alia Epistola, quæ cum aliis à Jacobo Gretschero, editis reperitur ad calcem *Scriptorum Contaneorum adversus Waldenses.* Ingolstadii 1613. in 4to.

Cæterum utut erroribus erat implicitus Follmarus, propriam tamen Ecclesiam suam foracibus flamnis, ut ante dictum est, absorptam, pro posse restituit, & pagum in Miechenrieth obtinuit. Ad plures abiit 13. Aprilis anno 1181.

V. GODEFRIDUS electus anno 1181. 21. Junij iniquissima sustinuit tempora, dum scilicet Canonici Claustrales id ævi nimio timore perculsi, simul violenta vicinorum Regulorum infestatione coangustati, plures Possessiones suas vel inviti alienarunt. Vixit autem Godefridus iste miseriarum fatur anno 1203. 2. Februarij.

VI. ALBERTUS electus & confirmatus 1203. 4. Martij. obiit anno 1228. 4. Febr. quo tempore Deo Ter Optimo Maximo æquo Judice permittente, turbulentissimum fuit hoc Sæculum non solum quoad Statum seu Dominium Imperiale, sed vel maxime etiam quoad Regimen Ecclesiasticum seu spirituale, dum scilicet Germaniæ nostræ Episcopatus & potiora Collegia Clericalia fuerunt ab alienis sacrilege detenta; quo miserabili fato etiam Trieffensteinum per 50. annos mansit ab inimico homine violenter occupatum, & post bona alienata, alienaque contracta debita vix non omnino destrunctum est.

VII. FRIDERICUS I. factus Praepositus anno 1282. laudatissime præfuit, & post longævas maximarum persecutionum procellas utcunque sedatas totum Cœnobium suum in utroque statu pro posse solerter restituit, dum scilicet rebus omnibus novam faciem superinduxit optimus sane Paterfamilias, qui & diversa quædam bona legaliter coëmisso legitur. Præstitit annis 37. fatis concessit 1319. 7. Martij.

VIII. CONRADUS I. Benedictinus unde unde tandem ad vacantem Praeposituram Trieffensteinensem accitus, eo quo intravit, illo ipso iterum exivit, seu morte naturali defecit anno 1319.

IX. WOLFRAMUS Claustrale regimen administrandum suscepit anno 1319. 20. Octobr. Vir admodum industrius utpote in rebus agendis tam spiritualibus quam temporalibus per omnia peritissimus, qui & quævis nova & antiqua Monasterii sui iura ac privilegia reiteratis vicibus confirmari fecit, quod Authoritate Ordinaria præstítit Celsissimus ac Reverendissimus S. R. I. Princeps ac Dominus D. Otto Episcopus Herbipolensis anno 1340. consecutus est idem Wolframus Praepositus a Joanne Papa XXII. Bullam Apostolicam contra quosvis temerarios Bonorum Ecclesiasticorum invasores clementissime datam; ex quo tempore Trieffensteinum usque hactenus tot variarum persecutionum fluctibus plusquam miserabiliter agitatum, velis navigavit prosperioribus. Nova etiam idem Wolframus Praepositus cum prævio Capitularium suorum assensu condidit Statuta Claustralicia, quæ eadem Wolframus Nobilis Heros a Grumbach Princeps & Episcopus Herbipolensis Authoritate Ordinaria legitimate confirmavit. Obiit Wolframus postquam Canoniæ per 33. annos laudabilissime præfuit, anno 1354. 30. Maii.

X. WARTWINUS usque ad annum 1359. plusquam laudabiliter ad clavum sedidit, plures controversias utcunque demum obvenientes ad plenam invicem litigantium satisfactionem felicissime composuit, nonnulla item bona immobilia pro meliorando temporalis œconomia statu sollicite coëmit. Obiit 28. Junii.

XI. CONRADUS II. Loschart cognominatus sexagenario major electus 1359. 9. Julii, Claustrale sceptrum tenuit, & durante regimine suo plura quædam latifundia emptitie comparavit, desuper evocatus ad plures abiit anno 1384.

XII. CONRADUS III. Fuchsstat ita cognomine suo dictus, diversos aliquot fundos legitima emptione juris sui fecit, item & litigia passim obviantia ad votum omnium feliciter expedivit. Decessit anno 1409. 9. Jul.

XIII. EBERHARDUS Nobilis ab Hettersdorff, vel unum curtile in propriam possessionem emit, & nedum expleto regiminis sui biennio morte naturali decessit anno 1411. 28. Octobr.

XIV. CONRADUS IV. Zaunsperger cognominatus plures controversias præsertim in causa Patronatus passim obortas singulari doctrina & industria sua felicissime sopivit, quævis item Monasterii sui jura ac privilegia nova Episcopali confirmatione solidari fecit, quod Joannes a Brun id temporis Summus Antistes Herbipolensis peregree præstít. Pertulit etiam idem Conradus Præpositus iteratum Ecclesiæ suæ Trieffensteinensis incendium, quod tamen tota sollicitudine sua feliciter emendavit, & in integrum restituit. Obiit anno 1417. 3. Jul.

XV. GEORGIUS I. totos 26. annos in impigra sui munera administratione solerter explevit; quo perdurante temporum cursu idem ipse Religiosissimus Præfus cum compluribus aliis Comprovincialibus Regularibus Prælatis a Concilio Basileensi, usque id temporis protacto, specialem quandam Bullam retulit, contra quosvis sacrilegos Bonorum Ecclesiasticorum raptores & invalores expeditam; cuius ejusdem Bullæ realis executio Decano Cathedralis Ecclesiæ Herbipolensis fuit demandata, & sic quam plura bona immobilia, etiam jam pridem perdita, denuo fuerunt recuperata. Obiit Georgius anno 1449.

XVI. HENRICUS electus anno 1449. 3. Februarii omnes Canonice Parochias a Sede Apostolica confirmari curavit, & primus Indulgentias pro summis festivitatibus obtinuit. Obiit anno 1451.

XVII. JOANNES I. Schreck cognominatus usque ad annum 1471. præsedidit. Commendatur admodum in actis, Claustraliam quædam inædificasse beneficia, plures item pacifice compotuisse lites & discordias Trieffensteinio diversimode suscitatas, nec non etiam diversos coëmississe fundos, ut puta vineas, agros, & prata etiamnum modernæ œconomia utilissima.

XVIII. JOANNES II. de Vach in tabulis appellatus, ædificavit facella S. Augustini & S. Angeli Custodis nunc diruta. Obiit anno 1476. in proprio templo suo Trieffensteinensi ante altare B. Virginis Mariae condigno honore reconditus.

XIX. JOANNES III. cognomento Rheinheld appellari solitus, Aschaffenburgenis natus, perdurante regimine suo reconciliari fecit seu de novo consecrari Trieffensteinensem Ecclesiam suam, & quidem specialiter in honorem SS. Petri & Pauli Principum Apostolorum quod factum est Initiatore Reverendissimo ac Perillustri Dominio N. Suffraganeo Herbipolensi sub annum Christi 1477. Idibus Novembris a quo tempore usque hodie Festum Dedicationis Trieffensteinensis quot annis de more solenniter celebratur dicto die 13. Novembris. Obiit autem anno 1478. 7. Septembr.

XX. VITUS Seuboth, patria Schönfeldensis mortilogio Domestico inscriptus legitur anno 1483. idem & in actis diversa quædam bona immobilia coëmississe laudatus, præcipue autem census & bona in Carbach, cuius tempore in vigilia SS. Apostolorum Petri & Pauli grandines magnitudine ovorum gallinarum & anserum ceciderunt.

XXI. FRIDERICUS II. Burckard cognominatus de Remlingen, primus christiavit, & baptizavit campanam. Vixit adhuc anno 1489. & eodem memorato anno Præposituram resignavit rediens ad Parochiam Trenfeldensem, cui antea præfuerat.

XXII. PHILIPPUS de Breda natione Belga, fabricæ semper amantissimus, commendatur admodum plura de novo sat magnis impensis struxisse ædificia Claustraliam, qui & idem amare deploratur propter tumultus rusticanos tum temporis in Germania nostra passim emergentes quamplura sustinuisse damna temporalia. Obiit anno 1527. die 17. Aprilis.

XXIII. PETRUS Daubenberger contra vicinos Comites Wertheinenses aliosque plures quasi juratos Monasterii sui hostes strenuus defensor; juxta tamen amare lugetur pluribus debitis passivis, aliis dolis & angustiis pro conditione temporum illorum callide fuisse circumventus & defraudatus, vixit adhuc anno 1535.

XXIV. MICHAEL Deutel avitam fidem orthodoxam seu Religionem Catholicam maxime in pagis & locis Monasterio subditis, a Sectariis Neophyti plusquam fortiter impugnatam, continuo pro viribus strenue defendisse oppido laudatus, morte naturali decepsit anno 1545.

XXV. STEPHANUS, electus anno præfato 10. Sept. vere Vir dolorum dicendus; cuius nempe temporibus, ob novam hæresin Lutheranam in partibus istis adeo prævalentem, maxima fuit Monasterii hujus desolatio; siquidem duo solum vel tres Clerici ad custodiendam Domum Domini manerunt relicti. Perierat in Petra Stilante

Lante omnis forma & decor vitæ Canonice, & cum illa simul etiam ruebant tempora-
lia, & quod pejus est hujuscemodi mala usque ad finem currentis sæculi haud sine
maximo terrigenarum comploratu fuerunt protracta, heterodoxis interim vicinis &
Officialibus Secularibus circum circa positis ad hostiles invasiones & deprædationes
adeo desideranter intentis. Obiit Stephanus Præpositus miseriarum satur, & de pri-
stino Monasterii sui statu vel utcunque demum recuperando tantum non omnino de-
sperans anno 1564. die 25. Martij.

XXVI. GEORGII II. cognomento Schmidt. Sub quo ædes pro Hospitibus
der grosse Bau, anjezo der grosse Pferdt-Stall genannt ædificatæ sunt. Obiit anno
1575. die 19. Junii.

XXVII. NICOLAUS Ferrarius Nobilis de Madala circumdedit Canoniam mu-
ro versus *Rettersheim* & ad plures abiit anno 1589.

XXVIII. JOACHIMUS Werner, de gremio Comprovincialis Cœnobii Hei-
denfeldensis accitus, Vir quidem, ut apparebat, Germanæ simplicitatis, strenuus ta-
men Oeconomus & Asceta, sane perfectissimus, idem æquissima solius Justitiæ causa
captivatus, & ab Heterodoxis Wertheimensibus toto trimestri spatio contumeliose
detentus, cum vix liber evalisset ad propria dimissus, resignavit Præpositoram anno
1594. Parochum agens in Trenfeld usque ad annum 1599. quo ad domum suæ Pro-
fessionis reversus est.

XXIX. LAURENTIUS Sterck primus inter Prædecessores suos Antistites Trief-
fensteinios ab Ordinario loci Celsissimo ac Reverendissimo Principe Julio Episcopo
Herbipolensi Duce Franconiae &c. donatus Privilegio in officio Divino gestandi pedum
Pastorale decepsit anno 1599. 25. Julij.

XXX. CASPARUS Bender, Vir simplex & rectus corde, insignis quoque Pa-
terfamilias & Oeconomus, perdurante laudatissimo Regimine suo sat multa diluit æris
alieni debita, multaque alia præstitit memoratu dignissima. Diem suum obiit sexto
Idus Aprilis anno 1611.

XXXI. JOANNES IV. cognomento Molitor Dettelbacensis. Vix ex Ephebis
egressus, & ad sacrum Presbyteratus ordinem promotus, totus quantus fuit in pro-
movenda Proximorum salute, & Regionariis ad caulam Ecclesiæ Romanæ sedulo redu-
cendis, è quibus quam plurimos, atque hos inter etiam Parentem suum ad viam veri-
tatis reduxit, idem ipse interim ea propter ab Hæreticis dirissime vexatus, ob cuius
Zelum loci Ordinarius eundem ipsum Joannem suo (quod ab eodem Fundatore Julia-
næum vocant) Hospitali Herbipolensi ceu dignissimum Præfectum regendum admo-
vit, cui muneri ipse communi omnium gratulatione novem annis laudatissime præfuit
haud communi animarum fructu multipliciter inde reportato, ex quo tempore idem
Joannes Presbyter male habere cœpit, morbo Medicis penitus ignoto gravissime nimi-
rum pericitatus, imo & vita longiori passim apud omnes conclamatus est, donec cœ-
lesti visione recreatus in somnis nimirum vidit S. P. Augustinum Episcopum & Eccle-
siæ Doctorem habitu Pontificali indutum ad se ingressum, supra pectus infirmum
(Physicus fuit habitus propter protuberantem & crebriorem sanguinis effusionem)
sibi manum imponentem, & blandiusculo ore dicentem: *Ex hac hora sanus eris, vade
in Triefenstein & reforma Fratres meos.* Post quod Joannes è somnio expergefactus,
& sibi plenissime redditus, seque per omnia valere optime conspicatus, mox è lecto se
proripiens, lætus admodum surrexit, ac Sacellum Domesticum ingressus, Supremo
Numini ac Sospitatori suo S. P. Augustino intensissimas grates referens, brevi post ad
Residentiam Episcopalem perrexit, ubi Celsissimo Principi Joanni Godefrido Sanctæ
memoriæ Herbipolensi Episcopo, quæ circa se gesta erant, humillime depositus, à qua
Eadem Celsitudine sua (super rei novitate cunctis interim supra nimis obstupescen-
tibus) post spontaneam Pastoralis officii sui resignationem, etiam ad Petram stillantem
pergendi licentiam obtinuit, quapropter continuo Ven. Domino Caspero Regularis
Canoniæ Heydenfeldensis Præposito specialiter in id accessito, præsente sœpèfato eo-
dem Joanne Godefrido Episcopo sub Sacrificio Missæ à memorato Ven. ac Amplissimo
Domino Caspero Præposito, Religiosa ueste Ordinis S. Augustini fuit induitus, elapso-
que Tyrocinio seu Novitiatu sub annum 1612. die 22. Novembris in novum Præposi-
tum Triefensteinensem inauguratus, ac mox in suo munere Authoritate Ordinaria
confirmatus, continuo cœpit Regulares Canonicos suos sibi in animam commissos stre-
nue reformare, Regularibus Statutis è Monasterio Augustano S. Crucis in id obtentis.
Et sic iste Joannes noster Vir plane incomparabilis, de quo Triefensteinium usque mo-
do sibi gratulatur talem ac tantum meruisse habere Reformatorem, in Politicis æque
ac Spiritualibus peritissimum, vere seris temporibus nostris novum Fundatorem
Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

Trieffensteinum in officio suo per omnia summe promeritum, qui demum Prælatura sua biennio ante mortem sponte dimissa sese totum impendit Religiosis Tyronibus seu Novitiis secundum Sacros Canones Augustinianos salubriter informandis: qui & idem Joannes adhuc durante Claustral Regimine suo sævitia Belli Suecici nimium quantum coangustatus aliquando Coloniæ Agrippinæ toto fere quadriennio miser admodum delituit, Religiosis Filiis ac Fratribus illius per Alsatiam, Westphaliæ, & Tractum Colonensem hinc inde dispersis: qui postmodum, Gustavo Suecorum Rege in acie trucidato, domum reversi deprehenderunt Claustralem habitationem suam à frequentissimis Hassorum, Suecorum, & Francorum irruptionibus, deprædationibus ac rapinis ceu merissimam speluncam Latronum & abominationem desolationis ex omni parte miserrime laceratam. Cæterum mors Joannis istius incidit in annum 1639. 20. August. & restat Epitaphium illius in hæc verba legendum: *Admodum Reverendus & Religiosissimus in Christo Pater ac Dominus Joannes Molitor Dettelbencensis ex Ze'osissimo animarum Curatore, & Julian. Herbipol. Hospitalario Monasteriorum Trieffensteinensis & Heidenfeldensis Præpositus meritissimus, tandem Visitator Dignissimus, imo verius Restaurator, si non Fundator optimus, Vir omnium virtutum genere Ornatus & sanctis fractus laboribus pientissime obiit 20. Augusti anno 1639.*

XXXII. OSWALDUS Weiß, Herbipolensis, Artium Liberalium & Philosophiæ Magister, anno 1619. ætatis 22. ipso festo S. P. Augustini Episcopi Sacram Regulam Augustinianam Professus, subinde Romæ in Collegio S. Apollinaris Episcopi & Martyris sublimiores scientias edoctus, etiam Magistrum Ceremoniarum egit, tum ad Patrios Lares in Germaniam reversus, in suo tamen itinere præpeditus, vel invitus in Alsatiam declinavit, nimirum timore belli Suecici isthuc delatus, ubi aliquando tempore in Gebenweiler (quod est oppidum Superioris Alsatiae Abbatii Murbacensi subditum) Sacellum egit, ac tandem post annos ad Trieffensteinenses suos redux pri-
num anno 1637. in Vice-Præpositum constitutus, demum etiam post Resignationem Prædecessoris sui Joannis supradicti eidem anno 1639. die 31. Aug. in pleno Praalaturæ Regimine successit etiam Authoritate Ordinaria in id plenissime confirmatus, omni tempore quoad in Religione vixit, egregius ad populum declamator, sed vel maxime disciplinæ Regularis mirificus Zelator, gratia hospitalitatis item apprime præditus, Magnatibus Imperii passim acceptissimus, inter quamplures Viros Principes tam Clericalis quam Laicalis Ordinis, etiam Fabium Ghilium Nuntium Apostolicum Coloniensem, qui postmodum anno 1655. die 7. Aprilis in Summum Pontificem electus Alexander VII. inaudiit, nec non etiam Joannem Philippum a Schönborn Archi-Episcopum & Electorem Moguntinensem &c. &c. hospitio exceptit; Sacrarium suam paramentis admodum pretiosis, præcipue toto quodam (uti vocant) Ornatu præ reliquis nobilissimo, pulcherrimo, liberaliter exornavit, quibus & aliis gloriose gestis mortali vitæ valedixit anno Christi 1650. ætatis 62. die 26. Septembris.

XXXIII. SAMUEL Mattenkott natione Westphalus Regularem Professionem emisit anno 1629. die 22. Februarii, tum post annum 1632. bello Suecico Religiosa mansione sua dejectus primum apud Belgas in Canonia (quæ de Congregatione Windesimensi est) Tungensi aliquando tempore substitutus, exinde vero apud Regulares itidem Canonicos Aquisgranenses commanens Primitias Sacerdotales (prius Leodii in Presbyterum ordinatus) de more solemni celebravit, ex quo demum sedata non nihil bellorum tempestate desideranter admodum in patriam remeavit, primum in locis Monasterio subditis munus Parochiale solerter administravit, donec anno Calendas Februarii in Decanum ac postmodum die 10. Octobris 1650. in Præpositum electus, item die 22. Decembris a Celsissimo Principe Joanne Philippo & Episcopo Herbipolensi Authoritate ordinaria confirmatus demum anno 1661. die 8. Decembris primus omnium e Trieffensteinibus Infulam promeruit, idem alias ob congenitam morum suavitatem, & amicabilem adeo conversationem nemini non apprime charus & acceptus, dehinc etiam ab Ordinario suo Joanne Philippo æpedicto Electore Moguntino quandoque Clementissime visitari dignatus, itidem in diebus suis & quidem anno 1658. quarto Idus Auguſti suscepit Hospitem qualem Trieffensteinum a prima fundatione sua majorem non vidit, videlicet Neo-Electum Augustissimum Rom. Imperatorem Leopoldum Primum post electionem suam Francofurto ad propria redeuntem. Cæterum ipse Samuel Præpositus communis omnium luctu terrestri vita simul & Præfulari Regimine defecit anno 1671. ætatis 65. die 29. Septembris.

XXXIV. CHRISTOPHORUS Helm Heidenfeldensis Franco anno 1656. ætatis 21. die 22. Jan. Religiosum Canonicum Professus, post vero successu temporis in Decanum promotus annis undecim plusquam laudabiliter id munus gessit, tum anno 1671. die 7. Octobris in Præpositum delectus, atque anno proxime sequenti die 21. Au-

Augusti sacro ministerio Reverendissimi ac Perillustris Domini D. Stephani Episcopi Domitiopolitani & Suffraganei Herbipolensis juxta morem Insigniis Pontificalibus inaugurus, jam inter Mitratos Trieffensteinenses numero secundus constanter inclinatus, singulari rerum gerendarum prudentia & Religiosa charitate passim in obvios quosvis abundanter demonstrata; Vir fuit sane solidi spiritus, & cultus divini singularis amator, disciplinae Claustralis continuo illibate servandae semper amantissimus, idem ob ingenitam morum suavitatem æque summis ac infimis acceptissimus, Oeconomus etiam peritissimus; qui diversa nimurum ædificia sedulo restauravit, uberes quas admodum solerter excoluit, vineas plurimum ampliavit, gratia item hospitalitatis perinlytus, quandoque etiam Ordinarium suum Celsissimum Principem Joannem Philippum Archi-Episcopum & Electorem Moguntinensem, ut & Herculem Visconti Nuntium Apostolicum pro more Coloniae Agrippinæ residentem latus hospitio exceptit, sane Regularis Antistes æterna memoria dignissimus; demum mortali huic vitæ valedixit anno 1686. ætatis 51. die 3. Martii.

XXXV. ADAMUS Dorbert Herbipolensis electus anno 1686. 20. Martii, insulatus 25. Julii modernam Ecclesiam cum Domo Conventuali versus Mœnum ædificavit. Obiit anno 1694. 13. Aprilis.

XXXVI. VALENTINUS Bencard, electus anno 1694. 26. Aprilis. Insulatus eodem anno 3. Octobris.

XXXVII. PETRUS Bertsch Iphovianus, electus anno 1707. 22. Martii, ætatis 35. Professionis 12. Sacerdotii 10. Insulatus eodem anno 29. Junii die SS. Petro & Paulo Petræ Stillantis Titularibus dicato. Is sub Venerabili ac Pereximio Friderico Christ Con-Canonico ac Decano, Professore suo utriusque Sophiae naturalis ac Divinæ non iners Alumnus, Theses ex utraque laudabilissime defendit, suoque Præside quartum cursum emetiente, ac de labore quiescente & ipse Philosophiam ac Theologiam laudabilissime tradidit. Dignissimus merito Petrus, ut supra hanc Petram Stillantem tanquam supra candelabrum positus omnibus, quas in privato vita statu tanquam sub modio absconderat, præluceret virtutibus. Ex facie enim interni animi candor, innocentia ac teneritudo, ex moribus religiosa modestia ac humilitas, erga suos paternus affectus, erga hospites affabilitas, erga omnes charitas, erga pauperes eluet commiseratio, paucis omnia omnibus fieri amat, & Regulam Magni Legislators Nostri non melius explere censet, quam se præbendo omnibus omnium bonorum exemplar. Hic Ecclesiam Trieffensteinensem suam renovari, imaginibus Sanctorum Canonorum exornari, suggestum artificiosum erigi, eumque Organum ac Altaria inaurari, Magnificam Præposituram, ac sub ea sumptuosam Cellam Vinariam extrui curavit. Hinc omnium Suorum vota Filiorum.

In Petra Petri multos sta PETRE per annos.

Et quo cæpisti vivere, perge modo.

Ut PETRUS ad PETRUM per PETRAM ascendere possis,

Qui sine fine dabit præmia digna tibi.

XXXVIII. GERUNGUS.

XXXIX. JACOBUS. Horum duorum Præpositorum nomina mihi innotuere ex *Exegesi Poëtico-Historica, de Ortu & Fundatione Canoniae SS. Petri & Pauli ad Petram stillantem*, Carmine Epico conscripta ac edita anno 1742. cum Reverendissimus hic Præpositus Sacra Infusa Solennissimo ritu condecoraretur Calendis Maji anno cit. quam illi candidissimis votis & vocibus hic gratulamus. Liceat autem, Musis Trieffensteinensibus, ut opinor minime invitit, elegantissimam hanc Exegesin Poëtico-Historicam huc totam transferre, quæ rebus Canonia hujus Litteratissimæ & summopere florentis magnam lucem affert.

Exegesis Poëtico-Historica de Ortu & Fundatione Canoniae SS. Petri & Pauli ad Petram stillantem.

Carmen Epicum.

Mirificos orsus, variataque tempora Petræ
Stillantis, superoque palam dictata Magistro
Consilia, & facili fundata sacraria nutu,
Præpositosque uno ductore evolvere Patres

Aggregdior. Tu fidereis decus addite regnis
 Præfes narrandorum operum, cui candida mento
 Barba cadit, geminæque micant in pectore claves,
 PETRE fave, moderare tubam, mihi suffice vires!
 Virginis à Partu, (a) millenis pinguia culta
 Mellibus undarunt; gemina trieteride juncta,
 Bis octona orbi quinquennis olympias acta est;
 Cum pridem Æoliis gemuit ratis icta procellis,
 Ancipitique diu confusa Ecclesia motu
 In tenebris errabat, atrox Discordia late
 (Portentum grave terrigenis, cui sola voluptas,
 Scindere quidquid amor, quidquid natura ligavit)
 Fumantes tædas & tristia busta parabat.
 Classica Tænarii Martis de nomine quartus
 HENRICUS belli lucrique cupidine fervens
 Insonuit, pestesque omnes Acheronte vocavit.
 GREGORIUS, quem rite sacris præfecit avitis,
 Juraque Romana populis dare jussit ab arce
 Turba Patrum, petitur, sævisque laceffitur armis.
 GILBERTUM (ferale nefas) cui perfida bella,
 Iræque, insidiæque, & crima noxia cordi,
 Objecit, fovitque feram temerarius Hydram.
 Continuo unanimes in prælia currere gentes,
 Atque odiis versare oras; qui jura tuentur
 Cæsaris, absunt Christi mala corpore membra:
 GREGORIO si quando favent, extrema parantur;
 Namque per obstantes poenas, per vincla, per uncos
 Exiliisque minas terrentur Martia corda.
 (b) Anceps motus erat; mundi pars maxima bellum
 Pontifici indicit, Romæ pars jura veretur,
 Dissensuque orbis variat, ceu murmurat alti
 Impacata quies pelagi, dubiumque per æstum
 Lassa recedentis fluitant vestigia venti:
 Nec minus Æoæ quassata tumultibus ora
 Francidos, Artauni trepidante è sede fugatus
 (c) Præfus ADELBERO, MAINHARDUS, tumque EGINARDUS
 HENRICI studiis intrusi, squalidus horror
 Franconiam pariterque bonos circumstetit omnes.
 Forte tot in anis deprenius fluctibus hæsit
 GERUNGUS pietate gravis, meritoque verendus,
 Ille idem insipidos dudum pertæsus honores.
 (d) Est locus antiquo cultu, canaque celebris
 Religione. Sacro KILIANUS sanguine tinxit,
 Et Socii tinxere suo: Penetralia Divas
 Condunt Exuvias auro melioraque gemmis
 (e) Dona: Huc lecta Patrum iussa est migrare corona,
 Qui placito HENRICI nuper pia limina templi
 Principibus PETRO & PAULO, STEPHANOQUE dicata,
 Qui primus Christi signavit sanguine foedus,
 Extra urbis coluere situm; Quæis Regula vitæ
 Majorum Canones, unde illis nomen adhæsit.

Fama

- (a) Sub annos 1086. & 1087. luctuosa diffensio inter BENEDICTUM VII. & HENRICUM IV. fervebat.
- (b) Annus Christi 1088. ut inquit Baronius, calamitosissimus Ecclesiæ annus fuit; Hinc Henrico Ecclesiam impugnante, inde Gilberto Antipapa extrema moliente.
- (c) Adelbero, qui legitimo Pontifici adhæsit, bis Episcopali folio ab Henrico Imperatore dejectus fuit.
- (d) Ecclesia Novi Monasterii ad S. Joannem hodiecum celebris ob reliquias S. Kiliani & Sociorum SS. Colonati & Totnani.
- (e) Monasterium ad S. Stephanum, quod hodie incolunt RR. PP. Benedictini, ab Henrico Rottenburgio Episcopo Wircebursensi ad annum 1028. pro Canonicis in suburbio fundatum fuit, & in honorem SS. Petri & Pauli & Proto-Martyris S. Stephani, à quo hodie nomen obtinet, consecratum. Anno 1057. Adelbero Episcopus Wirzburg. tertius ab Henrico Antistes Monasterium prædictum RR. PP. Benedictinis concessit, Canonicis ad Ecclesiam Novi Monasterii intra Civitatem translatis.

Fama est, innumeris hinc inde tumultibus actum

(f) GERUNGUM hic primas partes tenuisse DECANI.

Ille autem fidensque Deo, majorque periclis

Pridem conspicuam, famulantia vincula, vitam

Fastidire, aliosque animo versare labores.

Quo mortale genus, crebris ita vocibus infit,

Quo ruis? aut qua spe perituros prendis honores?

Felix qui sacram celeri pede legit eremum,

Paulique Antoniique lares, dulcesque latebras!

Ulterior tentanda via est. Super astra feratur

Mens cœlo sacranda, illis in postibus aulæ

Degit honor cingens victoria tempora lauris.

Hæc dum GERUNGUS Dio succensus amore

Mente frequens curisque agitat, luntasque morandi

Causas increpitat, socios adjungere coepit

Agreditur: simul ecce ultro nova signa capessit

Turba ducem sectari ardens non degener ausu;

(g) GERTBODUM hos inter memori fama ore notavit.

Ergo ubi seleeti comites, atque omnia fixa,

GERUNGUS dispensat iter, monitisque secundis

Tendit Agrippinam tumidis appellere velis:

Jamque urbi cedunt, Mœni jam littora linquunt;

Quando sub extremum GERUNGUS talibus infit:

Vivite res hominum, vacua & peritura supellex,

Specra colorata & mendacia splendida rerum!

Nil mihi vobiscum est spolia & ludibria mortis;

Inde pios oculos ad conscientia sidera torquens:

Vos, quibus innocuas amor est servasse Carinas

Astra, ait, & tumidi mulcere pericula Mœni,

Sternite molle vadum, placidumque advertite votis

Concilium, & lenis non obstrepat unda precanti.

Cærula propitio mox flumine tergora scindunt

Mœnum emensuri; sed enim sententia retro

Versa est: in medio cursum tenet Amphitrite.

Rupibus abruptis mons tollit ad æthera sacrum

Religione caput, nomen cui nobile fecit

(h) Saxum. Fortassis propriæ si vocis origo

Accipitur, rigidis late quod rupibus horrens,

Nil nisi præruptas cautes, aut saxa figuret.

Quidquid id est, montem cœlestibus arcibus æquat

Petra, PETRUS molemque suo de nomine signat;

Quando (i) ædem, atque illi sese super ipse locavit.

Illius hic aræ, cultusque: huc supplice voto

Turba ruit, nescitque pati damnata repulsam.

Inferius patria veniens ab origine Mœnus

Intortos per Mæandros, perque invia manat;

In Divi obsequium fluvium effervescere credas.

Huc ubi perventum est, lenta torpedine fentit

Pigrari pupes, & gressu deside ferri.

Haud aliter plumbo, quam si tardante rigescunt

Crura, vel adversis ægre obliquantur arenis:

Aut ubi laxatis Ægæa per æquora velis

Evolut uncta ratis, simul ac se parva biremi

Ingenti applicuit, laterique Echeneis adhæsit,

Tota carina stupet; Miratur pigra Magister

Æquora; nec quamvis centeno remige tundat

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

oo

Ne-

(f) Sub Adalberone Episcopo primus omnium Decanus in Ecclesia Novi Monasterii fuisse creditur Gerungus. Ita Documenta Trieffensteinia, quæ tamen certam fidem hac in re non faciunt.

(g) Primus Gerungi socius fuit Gertbodo, uti & alter ab ipso Præpositus.

(h) Mons cui Canonia ad Petram Stillantem insidet, olim vocatus fuit ad Saxum.

(i) In monte præfato honori D. Apostoli Petri exstructum fuit facellum magna populi confluentis devotione celebre.

Nerea, vel totidem suspendat carbasa, captam
 Exorata sinunt sufflamina currere puppim.
 Obstupuit primo aspectu GERUNGUS, hiabant
 Attoniti comites, intentique ora ferebant:
 Quod socii, fatale malum? prior ora resolvit
 GERUNGUS, superi o fatum removete sinistrum!
 Qui tantas meruere moras? simul ecce repente
 Adversa de parte nitet mirabile visum.
 Qua super imposito sese sacraria librant
 Culmine, fatidicis astris delapsa micabat
 Flamma, aut errantis nota non imitabilis astri:
 Non secus ac dubio quondam lux fulgida ab ortu
 Memnonios Reges Solymæ perduxit ad oras,
 Numinis exorti prima incunabula signans;
 Talis erat, medioque polo se clara ferebat.
 quis tibi tunc GERUNGE (sine hoc me ferre sub auras)
 quis fuit ille animus, versa cum puppe monentem
 Insequeris stellam, clivique ad culmina scandis?
 Namque ubi per campos molli te semita tractu
 Extulerat, lœtas herbis sublidere scenas
 Sub pede sensisti, ac scopulis inserpere ramos;
 Inde per irriguas, bene trita cacumina, glebas
 Cum sociis penetras, mediæque affunderis aræ,
 Clavigero æthereo Patrum fervore dicatæ.
 Pandite nunc superi vota affectusque precantis!
 Poplite lunato supplex sic farier infit:
 Tu, qui stelliferis hominum moderaris ab oris
 Corda, Deus, miserere inopis, miserere gementis!
 Eheu præcipitis dubitantem in cardine fati
 Aspice me, tantum hoc, & disjice nubila mentis!
 Ecquid agam? quo lina traham? (sine Numine namque
 Aggressum est nil tanti operis) quid in omni certi?
 Tuque adeo nobis consuete in vota vocari
 PETRE, cui tot fixa tholis donaria fulgent,
 Si quid dulce meum est, miserere clientis, & affer
 Curarum requiem, & mœrentia pectora mulce!
 Hanc tibi, cerne, animam valituro pignore scribo.
 Nox subit interea, & montes umbrantur opaci:
 Mox socii in properum declinant lumina somnum;
 Ipse autem varios rerum cum mente GERUNGUS
 Eventus versans, nunc hunc, nunc fluctuat illuc;
 Dum tandem vigiles curasque metusque resolvit
 Lætior, & placido componit membra sopori.
 Illabens operit vix provida lumina somnus,
 Devinctique jacent sopito in corpore sensus;
 Mens vigilans sese major spectacula libat,
 Nescio, qua præter solitum ratione, modoque,
 Aëra per tenuem, & campos evecta liquentes.
 Celestes animæ lutea compage solutæ
 Parcite, si quando vestris novus hospes in oris
 Aggregior cantu rerum secreta referre!
 STILLANTIS fortuna PETRÆ super æthera tollit.
 Qua fines ultra Phœbi se semita pandit,
 Planities immensa patet, Crystallina prata,
 Æterni Zephyri spirant & veris honores.
 Huc genio moderante viam legisse GERUNGUS,
 Ancipitique metu distractus sistere: quando
 Improvisa oculis effulxit in æthere flamma.
 Mox stetit ante oculos humana major imago
 Herois, trabea in morem redeunte Gabinum
 Præcincti, ornabat priscum veneranda senectus
 Indigetem, geminæque, manus gestamina, claves.
 PETRUS erat, tua, Diva fides, tua Maxima, Roma,

Gloria, cui STILLANS altaria surgere PETRA
 Jussit, is attonitum placida sic voce ciebat :
 Quem calidas vibrando preces in vota vocabas
 Ædibus in nostris, alto quas vertice tollit
 PETRA, cui (k) irrigua tribuerunt nomina *lymbæ*,
 Idem adsum, nam cura tui me plurima poscit.
 Ipse ego solennes umbras fumosque dolosos,
 Et quæcumque homines mendacia splendida ludunt,
 Volvere mente dedi, & vanos ridere labores :
 Dux Authorque viæ fueram, sponsorque salutis.
 Principio quamvis serpente (l) Colonia Rheno
 Nobilis insideat, vitæque hic figere sedem
 Mente agites, alias rerum tibi vertitur ordo :
 STILLANTI in PETRA requies secura laborum
 Esto, viæque scopus ; tali aspirabit in arce
 Condendæ fortuna domus : hinc inclitus ordo
 Surget, & indigetum series numerosa nepotum.
 Si juvat & fixas fatorum discere leges,
 Atque procul longæ fastos evolvere stirpis,
 Nunc animos adhibe dicenti, oracula cœli
 Dia mente canam, & ventura ex ordine texam.
 Inferiore jugo montis, qua parte facelli
 Antiquus consurgit apex (tua, CAROLE, dona, (m)
 CAROLE Teutonidum decus immortale coronæ,
 BURCKARDO concessa olim, qui primus in ora
 Francidos, Arcopolis meruit fulgere tiara)
 Praæclara hic pones ædis fundamina : plures
 Mox sacra tecta petent socii ; nova castra secutos
 Astringes legum vincis. Tua dogmata quondam
 AUGUSTINE Pater, quo nil divinus orbi
 Terra Lybissa tulit, sociis statuentur habenæ.
 Accipe nunc animis, atque hæc mea figito dicta :
 Quotquot Apostolici vestigia prima Senatus
 Insignes pietate legunt, retro-acta vocarunt
 Sæcula Canonicos. Atenim volventibus annis
 Virtute ingentes succedunt, ternaque vota.
 Vota quibus pede pressa gemunt Cypris, ambitus, aurum,
 Cœptis adjiciunt. Hipponis gloria tanti
 Maxima pars cœtus, latarum ex ordine legum
 Instituit formare avidos : dat regula nomen
 His, quicunque sacris adscripti rite maniplis,
 Majorum Canones, præceptaque fixa tuentur.
 Si qui sub niveis pugnabunt prælia signis ;
 Canonicos dices, queis ponit regula nomen.
 Pinguia flavescent bis septem messibus arva,
 Atque humili cœli famulantia corpora trades
 Obsequio, & gratos Superis adolebis honores.
 Tandem festa dies roseis invecta quadrigis
 Surgit, quo (n) casus centum & discrimina passus
 Vela dabis placidum in marmor ; namque ipse Sacerdos,
 Insula cui nitidos velabit candida crines,
 AINHARDUS (o) nutu gratante, & divite censu
 Petræ aderit, primosque volet te consequi honores
 Præpositi. Tū macte animis & Numine fultus,
 Aggredere ô magnas invicto pectore curas.

O o 2

Ecce

- (k) Petræ Stillanti sive Trieffenstein nomen inditum a rivulis & liquoribus, quibus perpetuo stilabat.
- (l) Gerungus Wirceburgo cum sociis digressus Coloniam Agrippinam cogitabat.
- (m) Sacellum D. Petri in Trieffenstein a Carolo Magno Divo Burckardo primo Wirceburgensis Ecclesiæ Episcopo donatum fuit An. 794.
- (n) Gerungus Adalberoni Episcopo contra intrusos semper favens variis conflictatus est miseriis.
- (o) Ainhardus XXIII. Wirceburgensem Episcopum de interdicto sublatu lætus Canoniam fundavit, & Gerungum præpositum dixit 1102.

Ecce tibi Heroum prælustris nascitur ordo;
 Prima etenim soboles felici funere mersum
 GERTBODO insequitur, Præsul dignissimus unus
 Consiliis zeloque potens, hic grandibus addet
 Cœptis imperium, Romamque in vota benignam
 Expertus, missio CALLIXTI munere felix
 Infirmas Canonum leges solidabit in ævum.
 At tu parce operis HERTRICE (p), quid inclyta zelo
 Pectora præcipitare juvat? viden', ardua fumant
 Tecta, ruunt aræ, late dispersa per ædes
 Vis flammæ subsultat ovans, penetralia Diva
 Momento in cineres abeunt, tristesque favillas;
 Casibus at major surge: en FOLMARIUS instat,
 Exstret ille meam repetitis sumptibus ædem
 HENRICO sacrante novam. Vaga fama per orbem
 Illius effatum sparget. (q) Tua pignora Christe,
 Et corpus complexa tuum, complexa crux, rem,
 Divinæ complexa dapes & pocula mensæ
 Confessus, fidei magnum dabit incrementum.
 Nomina quid memorem GODEFRIDI (r) atque optima gesta
 ALBERTI? quidque obscuris signanda lapillis
 Tempora? quid sobolem longis erroribus æctam?
 Prædiaque & censu raptos, monumenta rapaci
 Dimidiata manu; dum te miserantibus astris
 FRIDRICE (s) orbata venerandum in sede videret?
 Parcite CONRADI WOLFRAMI magna virorum
 Nomina, tuque Pater WARTWINE, binominis atque
 CONRADI, cumque EBERHARDO, tertius hæres
 CONRADUS decoris, multæque GEORGIUS artis,
 HENRICE, & trini, queis fecit gratia nomen,
 JOANNES, VITI, FRIDERICI, cumque PHILIPPO
 PETRE, lacesiti montis nova Petra future,
 Si parca in vestros assurgit lingua labores!
 Tum rude tempus erit, cum diro turma furore
 Rustica tela rapit, juncisque rebellibus armis,
 Et Diis Superum signis arisque Tonantis,
 Et Divum templis, plusquam Titania bella
 Conjurata ciet soboles scelerata gigantum;
 Sed funesta vigil sanabit vulnera PETRUS.
 (t) Inde alii; MICHAEL, STEPHANUS tecumque GEORGI,
 NICOLEOS, JOACHIM, LAURENS, zeloque verendus
 (u) CASPARUS tumidae frænabunt hæresis ausa.
 (x) Nunc PETRÆ STILLANTIS amor coram, ecce JOANNES!
 O Puppis dubiæ Portus! tu maximus Heros
 Ingredieris veteres ardens superare nitores.
 Entheus ardor agit pectus: seu vellere ab imo
 Errores fidei juvat: aut everttere lingua
 Tot scelerum fraudes, animasque reposcere Ditem.
 Te patrem meo tecta volent, te provida in astris
 Numina jaætatae dubiis in fluctibus ædi
 Navarchum statuent, Erebum edomuisse potentem
 Tunc aris reparatus honos, tunc aurea passim
 Sæcla reflorescent geminae gratissima sedi.
 Inde ubi fessum ævi accipient convexa polorum

Atria,

- (p) Sub Hertrico III. Præposito Canonia recens fundata conflagravit.
- (q) Folmarii de Eucharistia sensus exponit Biblioth. Patrum Tom. 13. pag. 344. & Alexander Natas Tom. 6. cap. 4. Art. 12. pag. 489.
- (r) Post Albertum 53. annis Canoniam Nobiles sacerdotes administrarunt maximo Canoniæ detimento.
- (s) Fridericus plurima Canoniæ bona ab alienata recuperavit.
- (t) Sub his Præpositis Lutheri error Canoniam vehementer affixit.
- (u) Sub Casprio Canonia cœpit reflorescere Julio Wirceburgensem Episcopo suppetias ferente.
- (x) Joannes Molitor in Trieffenstein & Heydenfeld, Præpositus Vir pius, prudens & constans utriusque Canoniæ reformator fuit.

Atria, magna Patrum signandaque nomina fastis
 Ducent admissas, ccelo gratante, quadrigas:
 (y) OSWALDUM interea terrent, fors dira, procellæ,
 Quæ rapido yeniunt Borea, & trepidanda gementis
 Teutoniæ rursus fundunt in viscera bella.
 Qualis perrupto cum surgit littore pontus,
 Exspatiata ruunt per apertos flumina campos,
 Eripuntque solo sylvas, armenta, virosque
 Involvunt secum, Turres & mænia cedunt;
 Talis Hyperboreo Mars Balthicus æquore surgens
 Obvia quæque sibi funestis obruit armis.
 Proximus huic (z) SAMUEL, LEOPOLDI munere, Primus
 Emerito nivea fulgebit vertice vitta.
 Post nova CHRISTOPHORUS feret ornamenta tiaræ.
 Succendent oneri templi constructor ADAMUS,
 Atque VALENTINUS: Tum maxima festa colentur
 Bis ter centeni completis orbibus anni.
 Inde PETRUS sacra jura feret longo obsitus ævo.
 Haud aliis famulos vestris vigilantior agris
 Pascat oves ductor, vel sumptibus extruat ædem.
 Quem tibi nunc GERUNGE dabo, qui calle priorum
 Egregius sectator eat, teneatque curules
 Haud humilis fessor, memorandis æmulus ausis,
 Nec præcedentum lauros, palmasque recentes
 Deterat? ille meus, titulo licet ante repugnet,
 Ille JACOBUS erit. Prô quæ fors aurea Petræ
 Hoc Patre ridebit! nam Dux admotus habenis
 Monstratum calcabit iter; reget ille capaci
 Fraena manu, sociosque animos sublimibus actis
 Eriget, incrementa tuis Ingentia rebus
 Addet, & irriguos oleo & manantibus undis
 Fontes deducet: felix, cui prima redibunt
 Sæcula, & albicomæ decus immortale coronæ!
 Sed Phœbus jamjam emeritis ingentibus horis
 Multifidum jubar, & bisseno sidere textam
 Loricam induitur, sensimque fugata recedit
 Caligo in terras nitido resoluta sereno;
 Quare, age, sume animos, licet horrida triste minentur
 Tartara, & emoto spumet styx livida fundo
 In vestrum jurata genus, bella omnia contra
 Stat tutela poli. Virtus sit Numen & ensis.
 Nunc prior est repetenda ædes. Tu pectore serva
 Dicta memor, jugesque mea defige penates
 In PETRA, sortemque tuam, sortemque tuorum
 Provehe (sic quoniam tibi præsens annuit æther)
 Dixit, & actum rapidisque citatior Euris
 Aëra per liquidum viduos remeavit ad artus
 GERUNGUS, pressitque imo sub pectore plausus.
 Astigit agglomerata cohors, mirata sopores.
 Lumina discussa coelestis imagine somni
 Ter, quater attollit Præsul, stupet aëre primo
 Quæ loca, quod templum; tandem sibi redditus altum
 Exilit: hac requies, inquit, per saecula nostra est,
 Hac vivam statione loci: nec plura locutus
 Spectatos relegit casus: tacitoque recursat,
 Qui sacrum condat limen, penetralia Divum.
 Ergo ubi condocuit socios, quæ visa quiete
 Devincti sensus stupuere, loquentis ab ore
 Pendet læta cohors; veluti patula ora tuentur
 Committi senibus juvenes, matresque puellis,

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

Pp

Si

(y) Sub Oswaldo bellum Sueicum totam Franconiam misere deformavit.
 (z) Samuel Leopoldum Neo-Imperatorem hospitem excipiens primus Insulam meruit 1668.

Si quis forte redux emensa pericula fatur.
 Protinus assensere animis, jurataque verba
 Concipiunt, stabilem in PETRA defigere sedem.
 Condicunt PETRÆ domini : consulta voluntas
Principis accedit: mox pristina munera, gazas
 GERUNGUS statuit Divini impendia cultus.
 Continuo addicti sacris noctuque diuque
 Angelicos resonant hymnos, ac mente serena,
 Et puris manibus superisque Deoque ministrant.
 Pergite felices! tot jam vertentibus annis
 Ardoris monumenta manent, eduntque minores
 Maxima, JACOBO in sanctos p̄eante labores.
 Tuque adeo, JACOBE, Patrum non ultima salve
 Gloria, noster amor, meritam cui sidera frontem
 Ante coro carunt, quam candida vitta revinxit!
 Ingredere o votis, fratrumque assuesce vocari
 Jam nunc auspiciis: pater, o suavissime Præsul!
 Et quisquam placido testari gaudia vultu
 Distulerit? Viden', Aonias certare sorores,
 Ultra magis tua gesta canat, cantusque trophæum
 Ingenio meliore ferat. Tu suscipe vota.

TRUDONOPOLITANUM,

Cui nomen indidit ipse ejus Fundator S. Trudo, quem ibidem Canonicos Regulariter viventes primitus instituisse, dissertis verbis notant officia Cann. Regg. Lateranens. à SS. Papa Pio V. approbata. Hujus autem asserti veritas à Benedictinis, S. Trudonem & Fundatum ab eo Sarchiniense Cœnobium (hoc quippe nomen erat loco, in quo Cœnobium suum S. Trudo è Fundamentis erexerat) Ordini suo, eo solum fortassis Fundamento, quod tractu temporis illi Canonis alias ibi degentibus fuerint substituti, paſſim accensentibus, magis firmatur ex iis, quæ supra V. *Andainum* de S. Berego diximus, ubi probatissima allata fuere testimonia nominatum hunc S. Abbatem, Canonicum Institutum jam ante annum 780. in hoc S. Trudonis Cœnobio fuisse professum; si ergo tempore S. Beregisi Trudonopolitanum hoc Asceterium Canonica coluit Institutionem, sine PP. Benedictinorum lœſione inferemus, illud adhuc anno 693. quo tempore S. Trudonem obiisse scribit Ghinius, inibi cultum fuisse, cum utique asserturi non sint, Ordinem suum tam mature Canonico Ordine fuisse commutatum.

TRUDONOPOLITANUM

A liud, & illud quidem Canonistarum Regularium S. Augustini in Dicecesi Leodiensi constitutum Domicilium Parthenium: cuius originem haud dubie antiquissimam, & modernum rerum statum vel inviti nescimus: non item immanissimam persecutio nem à Religiosis loci Domicellis, atque ipsum denique fatale prorsus sacræ mansionis excidium constantissime toleratum, utrumque istud ab effero Caroli Ducis Brabantiae & Burgundiæ plusquam hostiliter illatum: cuiusque miserandam Catastrophen fideliter exhibit Anonymus Author Magni Chronicæ rerum Belgicarum pag. 387. ubi sic scribit: *Anno Millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo, cum Leodienses unacum Lossensibus Hoij oppidum cepissent, Carolus Dux (antedictus) nimium exinde exacerbatus cepit accingere gladio suo femur suum, potentissime congregans exercitum fortè nimis ad debellandos Leodienses.* Et paulo post: *Itaque in medio Octobris Mensis procedens Dux à Lovanio cum infinita Equitum peditumque multitudine, ac armorum cuiuslibet generis copiosissimo apparatu appulit ad S. Trudonem, & vastavit oppidum; quod antequam in ditionem acciperet, multi de Exercitu mala exercebant innumera, agendo prædas, incendendo domos, homicidia perpetrando. Non parcebant spoliando Sæcularibus, non Regularibus ac Religiosis.* Est juxta muros oppidi (S. Trudonis) Monasterium fæminarum inclusarum Canonistarum Regularium S. Augustini in commune viventium, ubi quantas abominationes fecerint, non est volubilis Styli ministerio facile explicare: & per ea, quæ illic facta sunt, prudens Lector quid aliis locis piis factum sit, facile intelligere veniebat Venerabilis Priorissa ad portam Monasterij usque hostibus ob viam, quia Rector cum Sociis præ nimio terrore auffugerat, & bumi prostrata misericordiam postulabat, exhibens salvum conductum Ducis, quo sub ejus Protectionem recepta erat

erat Domus, quam terribilibus oculis intuentes, & sermonibus inconditis aspernantes, non movebantur Reverentia loci, nec salvo conductu terrebantur, nec fletabantur suspiciosis precibus devota multitudinis terram in facie pallidae mortis imaginem præferentes. Quin imo more Leonum rugientium, cum in venatione Belluina crudelitate hominem persequebantur, omnia perlustrant, omnia pervagantur, singulas revisunt officinas, displicita comminuentes, placita rapientes. Aggrediuntur primo Oratorium, non orandi gratia, sed spoliandi & imaginibus, tabulis, libris, ornamenti, omnique decore suo evacuant, & abjecto omni timore Dei distractas Reliquiarum capsulas mittebant in lumen & pedibus ut paleas conculcabant. Debinc ad Dormitorium ascendebat, & ita omni Sororum supellecstile spoliabant, ut ne imaginem quidem papyream reliquerint: quæ considerans Soror quædam bona simplicitatis tulit secum suæ devotionis imaginem. Co-gitabat enim apud se dicens: Etsi omnibus spolier rebus in usum concessis, reservabo saltem mibi JESUM meum: Habebat enim Iconem eburneam Infantuli Salvatoris, quam arctius constringens ulnis sui cum Latrones eam tollere vellent, fletu singultuoso, & anxiø ejulatu respondebat: Nolite mibi tollere JESUM meum unicum solarium cordis mei, omnia mibi abstulisti præter eum: Parcite mibi, quia mibi conglutinatus est JESUS meus, ut nullo modo inter vos divortium fieri queat. Multos bisce verbis & flebili apparatu ad compassionem sui commovebat, ut à male captis abstinarent. Tandem Vir Belial compassionis expers, neclius miseri, de ulnis Sororis lacrymabiliter vociferantis imaginem violenter abripuit, & ait: Si tibi placet JESUS tuus, & mibi non displicet; bacenus tu Eo usa es, patere, ut jam utar ego. Cuncta denique in Cellario reperta vitae necessaria, inque officinis reliquis utensilia, ad curam rei familiaritatis pertinentia tollunt, confringunt, dispergunt, nihil eorum, quæ ad victimum & vestitum pertinebant, desolatis Sororibus relinquentes. Cæterum tantus rapiendi erat furor, ut etiam plumbum de teatris eruerent, & ferrum de muris afferrent: tanta denique scurrilitas, ut rejecta naturali verecundia abuterentur Dormitorio pro Latrina: tam procax insolentia, ut ancillas Christi ad exuendum vestimenta Religiosa compellerent. Habet autem præmonitus Filiis Mater, ut de vestibus suis tantum tollerent, quantum ferre potuissent contra injurias hyenis imminentis. Dicebant ergo pro imperio ad illas Scurræ: exuite vos sine mora; at illæ inexorabiles hostes aspicientes coram facie eorum excubant vestimenta sua ad camisiam usque. Illi autem relinquentes in manibus Sororum, quidquid vile fuerat, & reprobum, meliora tollebant. Sed quis non obstupescat magno Dei munere factum esse, ut cum bona mobilia perdere cogerentur, thesaurum castitatis incomparabilem integerrime conservarent, nec illarum ulla quantumlibet speciosa reperta est pati violentiam, aut corruptionis vitio violari. Etenim ad imperium Priorissæ manebant indivisa Sorores: nec sese una ab altera separabat: instar igitur muri illæ & impenetrabiles permanebant. Sane audiens hæc Dominus Adolphus de Clivis Dominus temporalis de Ravensteyn compassus tantæ desolationi ancillarum Christi fecit eas adduci ad se, non enim procul aberat, & viri cobortis suæ tantum flagitium perpetraverant. Verum earum aliquæ nimis mærore confectæ, præ teneritate, luti profunditatem transilire non valentes, Virorum manibus ferebantur: quas in diverticulo suo suscepas humane trahavit, benigne fovit, curam earum egit, magnamque partem ablatorum duntaxat in lectisterniis restitui eis fecit. &c.

TRUTTE NHUSIUM

Celebre quondam Sanctissimæ Conversationis Monasterium, ab anno 1464. Venerabili Congregationi Windesimensi subditum & incorporatum, ad pedem Altissimi Montis S. Othiliae in inferiori Alsatia, per ameno loco, in Districtu Diœcesis Argentoratensis, & ab Ittenweilerensi Canonia (jam supra recensita) non nisi modico unius horæ spatio sejunctum appetet. Anno 1101. recens hoc condidit Ven. Domina Heradis de Landsberg Abbatissa Parthenonis Hochenbergensis, cui in hoc laudatissimo pietatis opere lubens adstitit Germanus Frater Nobilis Vir de Weinheim & Landsberg, tota devotione proprium offerens suum prædium ad novum hoc Religiosorum Virorum Contubernium, Divæ Virginis Genitrici Mariae ac S. Nicolao Myrensi E-piscopo & Confessori specialiter ædificandum, ac consecrandum, quod tamen ipsum Monasterium jam à pluribus annis (vastante hæresi) non tantum manet pessime profanatum, quam adhuc ab iniquis possessoribus heterodoxis sacrilege detentum.

Hæc & similia de antiquo Statu Truttenhusiano referunt Bernardus Hörzog in Chronico Alsatiæ lib. 3. cap. 9. fol. 22. & lib. 4. fol. 81. Bruschius de Monast. Germ. cent. 1. fol. 153. Crusius in Annalibus Sueviæ part. 2. lib. 11. cap. 11. & Miræus de Cann. Regg. cap. 18. fol. 175. quibus adde etiam Jacobum Wimpelingum de Ep. Argent. fol. m. 35. in Henrico Episcopo Argent. 57mo de antiquo Statu Truttenhusiano

ano taliter differentem: *Henricus* (hujus nominis) *primus cognomento Billungus* (Episcopus Argentoratensis) *Conrado* (ejusdem Ecclesiae Episcopo) *subrogatur anno 1181.* *Sub eo fundatum & dotatum est Monasterium Canonicorum Regularium in Truttenhausen à Veneranda Domina Abbatissâ in Hohenburgu Collegio Divæ Ottiliae dedicato* (quam pro visus incolumitate peregrini frequenter visitant) *Heradis nomine cooperante Fratre suo Gunthero ex Familia Landespergica ad Domina Nostræ & D. Nicolai honorem, ut Canonici illi Regulares Dominabus in Monte & temporalibus & spiritualibus opitularentur.* *Accessit ad hæc Auctoritas & Consensus Friderici primi Imperatoris.* *Idem Monasterium olim dissipatum & ad extremam fere ruinam propter lasciviam inhabitantium redactum fuit, sed paulo post annum Domini Millemo quadringentesimo quinquagesimo quarto vocatis ex Bodeken Paderbornensis Episcopatus Vires devotis ac Religiosis Patribus magno labore reædificatum est, sub primo Priore Tillmanno Viro optimo atque devoto.* *Et sicut in spiritualibus, Divinoque cultu pristinum florem reparavit, sic etiam in temporalibus Deo propitio recuperari cœpit; nam in eo usque hodiepij & humanissimi Fratres devote & sedulo Deum colunt, venerantur, & honorant salutaria bona & pudicæ vitæ exempla populo præbentes & Clero Sæculari. &c.* *Eandem Domum Bertholdus* (Episcopus Argentoratensis 69.) *anno Christi 1340.* *Privilegiis liberalissime munivit.* *Robertus* (aliis Lambertus, & ipse Summus Antistes Ecclesiae Argentoratensis numero 72dus) *postea* (sub annum gratiæ 1470.) *Capitulo Windesmensi subjiciens ab universis cujusque generis oneribus Episcopalibus liberam decrevit & immunem.* *Hæc Wimpelingus citatus de antiquo Statu Canonia hujus Truttenhusianæ, in cuius tamen toto latifundio hodie præter vetusta Regularis cujusdam Claustri rudera (uti ex Alsatia ad me perscriptum fuit) haud amplius quicquam videtur, nisi Campanile, seu turris quædam secundum antiquitatem suam nemini non admiranda, infra quam saltem singulis septimanis Presbyter quidam Sæcularis ad id specialiter conductus pro Benefactoribus Defunctis Divina celebrat, ipsum vero locum cum queisque residuis proventibus etiamnum obtinent Liberi Barones de Landspurg, qui bipartito Religionis Cultu avitam Religionem partim retinent, partim vero Novatoribus Lutheranis parent, atque istis utope malæ fidei possessoribus Monasterium hoc, seu Patrimonium Christi denuo subtrahendum & eripiendum ac legitimis Dominis vigore primæ Foundationis canonice institutis postliminio restituendum haud sine magnis sumptibus jugiter meditantur, & cum spe recuperationis feliciter obtainendæ usque modo lactantur loco vicini RR. DD. Canonici Regulares Marbacenses, quorum vota videre quantocuyus realiter adimpta immensis desideriis exspectamus.* *Apud Bruschium invenitur sequens Præpositorum & Priorum Catalogus.*

Series Præpositorum Truttenhusensium.

- I. VOLCMARUS Marbacensis Ecclesiae, in Alsatia, Canonicus Anno 1181. præfuit annis 30. obiit anno 1211.
- II. FRIDERICUS, præfuit annis 28. deceſſit anno 1239.
- III. FALCO Abbas prius Marbacensis. Rexit annis tribus. obiit 1242.
- IV. WOLPHRAMUS præfuit annis 11. mortuus anno 1253.
- V. HANEMANNUS.
- VI. EBERHARDUS.
- VII. WALTHERUS. Ad plures abiit anno 1281.
- VIII. HENRICUS utiliter Prælaturæ pedum gessit per annos 23. Sub illius regimine fundatum est anno Domini 1288. Sacellum S. Margaritæ & Magdalenæ per Guntherum de Landesberg Militem ac Vice-Dominum perque Nobilem Dominam Adelheidin de Thanne ipsius Conjugem. obiit 1304.
- IX. SIFRIDUS sedit ad clavum annis 13. obiit anno 1317.
- X. JOANNES præfuit annis 18. defunctus est anno 1335.
- XI. JOANNES II. præfuit 25. annis. obiit anno 1360.
- XII. OSWALDUS Nobilis de Bervenstein, cujus soror Domina Elisabetha, quiescit in Sacello S. Margaritæ. Præfuit 6. tantum annis. Obiit anno Domini 1366. sub ipsius regimine domus hæc incendio periit, Combusta per Anglos, qui Alsatiæ deprædabantur anno 1365. & paulo post cæsi sunt prope Basileam.

XIII. HENRICUS Præpositus sedit ad clavum annis sex. Decessit anno 1372.
sepelitur apud S. Arbogastum Argentinæ.

XIV. RUDOLPHUS præfuit annis septem. Obiit anno 1379.

XV. RULINUS præfuit 24. annis. Obiit anno 1403.

XVI. BURCARDUS præfuit 15. annis. Obiit anno 1418.

XVII. ANDREAS Fabri de Basilea. Præfuit 9. annis. Obiit anno 1436.

XVIII. JOANNES Betschelinus de Barrio, præsedit annis novem. Obiit anno 1436.

XIX. NICOLAUS Wiffen burgius succedit Joanni: vidit Cænobium suum diripi, incendi ac misere devastari anno Domini 1444. ab Armeniacis, qui Duce Delphino non sine magna Germaniæ clade, hostiliter grassabantur per totam Alsatiæ. Ipse tamen Cænobium mox (fugatis & Helvetiorum manu partim cæsis hostibus) reædificavit, & reformavit a Capitulo Generali Windesheimensi subjecit: ipse etiam mutato titulo ex Præposito Prior factus est: quamdiu vero præfuerit aut quando obierit ignoratur.

XX. JOANNES de Dulmannia subrogatus Nicolao diligens Illustrator Cænobii everi prius per Armenianos prædones, vulgo *die Armen Gecken*.

XXI. ALBERTUS electus anno 1492. præfuit per unius saltem anni spatium. Obiit anno 1493.

XXII. CONRADUS Volcius ex Argentorato natus præfuit 8. annis. Obiit 1501.

XXIII. JOANNES de Eschavu præfuit annis sex.

XXIV. GERHARDUS Prior hujus loci constitutus anno 1507. præfuit annis quatuor.

XXV. WERNERUS præficitur anno 1511. Sedit ad gubernaculum annis duobus.

XXVI. BALTHASARUS Prior electus anno 1513. Præfuit annis 7. Sub eodem humatus est anno Domini 1516. in ejus Cænobii media Ecclesia Wolphius Nobilis Heros ab Uttenhaim, cum tali Epitaphio:

Wolphius Uttenheim miseranda morte peremptus

Increperæ noctis tempore ab ense feror.

Occubuit non sperata nece, nec meditata

A quibus haud timuit: Sed requiescat! Amen!

XXVII. JOANNES de Sonspach eligitur anno 1520. præfuit annis novem. Sub eodem Cænobium vastatum est a Seditiosis Alsatistarum Agricolis.

XXVIII. ANTONIUS de Colonia. Præficitur Cænobio anno Domini 1529.

T U L L E N S E ,

In Ducatu Lotharingiæ Collegium Cathedrale, quod est Suffraganeatus Metropolitanæ Trevirensis, adinstar aliarum Ecclesiarum per universam Galliam & Germaniam, priscis sæculis omnime regularitatem, præter constantem traditionem, deducitur ex historia vitæ S. Leonis Noni Romani Pontificis; quem ante susceptum Episcopatum Tullensem, Cathedralis Ecclesiæ istius Canonicum extitisse habetur in Basilea Sacra Brundruti anno 1658. in 8. latine edita in Theoderico 27mo Episcopo Basileensi; Regularem autem illum ac illam fuisse scribunt Sylvester Maurolinus in Oceano Religionum omnium, Joannes Baptista Melegarius fol. m. 130. & Constantinus Ghinius in Natalibus SS. Canonicorum die 19. April.

T U L L E N S E

Aliud ibidem seu in præfata civitate Tullenſi Canonicorum Regularium Collegium hodie sacræ Congregationi Salvatoris Nostri in Lotharingia subditum, idque *Abbatia S. Leonis* communiter intitulatum: cuius brevem ac compendiosam hic damus descriptionem, qualiter eam in hæc verba transmissam accepimus. De Abbatia S. Leonis Tulli Leucorum sequentia sunt notanda; Lutholpus Decanus Ecclesiæ Cathedralis Urbis Tullensis ampla paternorum bonorum hereditate valde locupletatus,

Tom. V. Cann. Regg. Orig. Pars altera.

Q. 9

ea

ea in honorem S. Leonis Papæ IX. qui Tullensis Episcopus fuerat, elargitus est, insigne Monasterium juxta urbis mœnia erigendo, in quo multos Canonicos Regulares Ordinis S. Augustini stabilivit: sed grassantibus bellorum incurisibus Canonica hæc totaliter eversa, postmodum in ipsam urbem fuit recepta, atque ibidem in Baræcia Beati Aniani splendidissime restituta. Insignis valde fuit olim S. Leonis Basilica non tantum ædificiorum superbia, sanctarumque Reliquiarum atque Capsarum, quibus nobilitatur multitudine, verum etiam multorum præstantium Prioratum, quibus tanquam membris sibi unitis præest, nec non aliarum Ecclesiarum, & Dominiorum temporalium magnificentia. Inter hos Prioratus numerantur Latzicuria, Vandevilla, Boulaincuria, Rupella prope Tullum, S. Hilarii in Banensi territorio, Nassium & alii non pauci. Introducta fuit reformatio dictæ Congregationis anno 1627. Hujus Urbis geminæ Ecclesiæ Cathedralis nempe & Collegiata, seu Canonici illarum indissolubilem inter se confraternitatem unionemque (apertissimum antiquæ Regularitatis testimonium) tenent, & observant, ita ut sub una eademque Cruce in Processionibus publicis incedant unum corpus constituentes. De eadem fundatione hujus Canoniae Tullensis etiam mentionem facit Anonymus Gallus, fol. 365. ita scribens: Anno circiter 1094. Lutolfus Sanctissimi Leonis Papæ Filius, Sanctæque Tullensis Ecclesiæ Decanus Monasterium Clericorum, quod Canonicum Romani cognominant, prope eandem civitatem construxit, in quo Clericos secundum Regulam S. Augustini vivere Professos congregavit; quibus & Præpositum ejusdem Professionis præfecit, quem Episcopus loci in Abbatem eidem Congregationi solenniter consecravit. Est enim consuetudo in illis partibus, ut Præpositi Congregationum hujusmodi, Abbates nominentur, & in Abbates consecrentur, hoc tamen excepto, quod baculos non portant. Dominus quoque Urbanus eidem loco Privilegium fecit, in quo firmissime decrevit, ut Clerici illius loci Regulam S. Augustini in perpetuum custodian, & deinceps libertatem eligendi Abbatis semper obtineant. Datum est hoc Privilegium in Longobardia Venerabili Lutolfo à Domino Papa anno 1095. huc usque Gallus Anonymus. Sequitur jam

Syllabus

Reverendissimorum DD. Abbatum Canoniae Tullensis. &c.

- I. SEHERUS, qui obiit anno Domini 1128.
- II. SEIBALDUS anno 1154.
- III. FIGEFRIDUS anno 1164.
- IV. WALTHERUS anno 1174.
- V. STEPHANUS anno 1185.
- VI. JOANNES obiit anno 1198.
- VII. CLEMENS anno 1204.
- VIII. ERAINUS anno 1214.
- IX. THEODORICUS 1228.
- X. WILHELMUS 1239.
- XI. JOANNES 1260.
- XII. RODULPHUS 1274.
- XIII. LUDOVICUS de Mailly 1298.
- XIV. JOANNES de Manele 1327.
- XV. FURCARDUS de Securia 1358.
- XVI. FERRICUS de Morangia 1375.
- XVII. PETRUS de Duno 1418.
- XVIII. GERARDUS ex Saxonia 1437.
- XIX. DOMINICUS Cacal 1449.
- XX. JOANNES de Portu 1458.
- XXI. JOANNES Draulet obiit anno 1472.
- XXII. PHILIPPUS Groupille. 1503.

- XXIII. DESIDERIUS Touvenot 1510.
XXIV. JOANNES Fabry 1532.
XXV. PETRUS Godar 1543.
XXVI. JOANNES Forger primus Commendatarius obiit 1549.
XXVII. NICOLAUS Vancy Episcopus Italicus.
XXVIII. NICOLAUS Vancy Nepos præcedentis.
XXIX. DESIDERIUS Colligny.
XXX. THEODORUS Thyriet anno 1599.
XXXI. PERINUS de peritia Papæ Subdatarius.
XXXII. SERAPHINUS, postea Cardinalis 1609.
XXXIII. VINCENTIUS de Bazalle.
XXXIV. FRANCISCUS Pozzobomelly 1625.
XXXV. DIONYSIUS de Marquemonte Archi-Episcopus & Cardinalis Lug-dunensis 1626.
XXXVI. GUILLELMUS de Barclay 1672.
XXXVII. GABRIEL Bailly Canonicus & Cantor Ecclesiæ Cathedralis Meten-sis & Doct̄or Sorbonicus. 1708.
XXXVIII. LUDOVICUS FRANCISCUS de Baume, Canonicus & Comes Lugdunensis à Rege Christianissimo virtute Indulti in Abbatem Commendatorium denominatus.

TUNGRENSE

Collegium Cathedrale, primo Trajectum Superior ad Mosam, ac tandem Leodium cum Episcopali Sede sua translatum, in Fundo Belgico quidem constitutum, ratione Diœcesis (cui inest) Leodiensis, cum aliis hujus Districtus Monasteriis hic recensendum, pariter inter antiquas Ecclesias in Germania Superiori æque ac inferiori omnimodam Regularitatem observantes esse connumerandum, aperte monstrat Pennottus Noster lib. 2. cap. 38. num. 11. in hæc verba: *Tungensem Ecclesiam à sua Fundatione Regularem fuisse illud evidenter demonstrat, quod Sedes Archi- Episcopalis Ultrajectensis & Leodiensis, quas omnes Regulares fuisse perspicuum est, antea Tungris erat, ut notat Myræus de Collegiis Sæcularium cap. 4.*

T U N G R E N S E

Aliud in eodem oppido celeberrimum quoddam nostri temporis Monasterium Venerabilis Congregationis Windesimensis commembrum cum prima Origine sua in Chronicō Windesimensi Joannis Buschij lib. 1. cap. 43. taliter descriptum: *Monasterium novum Passionis Christi & Beatæ Mariæ Virginis in Tungris Leodiensis Diœcesis eodem (1424.) anno est inchoatum, pro quo Visitatoribus ejus per Capitulum fuit commissum, ut utique in loco apto construeretur, & potius extra quam intra Civitatem vel Oppidum. De cuius dispositione anno sequenti Visitatoribus adbuc fuit commissum. Tertio demum anno cum omnia ad nutum Capituli essent disposita, eidem est incorporatum.* Degunt hodie in hoc Monasterio quam plures Viri docti, qui Scholas publicas tenent, uti haud sine vulgari sui nominis laude, sic & pari fructu boni publici inde haec tenent, uti haud sine vulgari sui nominis laude, sic & pari fructu boni publici inde habent reportato. Joannes Hogbergius in notat: ad Historiam Corsendoncanam Joannis Latoni pag. 136. de Fundatione Cœnobij hujus ita scribit: Consules & Primo- res Oppidi Tungrensis adhortatione & instinctu Waltheri Girulani primi Prioris Cor- sendoncani Hospitale quoddam in Monasterium Canonicorum Regularium sub titulo Agoniæ Christi & B. V. Mariæ anno 1424. mutarunt, Primos Religiosos ea, quæ sunt Regularis institutionis inchoatuos Corsendonca à prædicto Walthero petentes. Primus Prior fuit Joannes Reys Artium Liberalium Magister & S. T. Baccalaureus Coloniensis, qui ex præcipuis Urbis Tungrensis Civibus progenitus, atque Corsendone anno 1406. Religionem Professus, novæ huic Coloniæ pluribus annis summa cum laude & utilitate præfuit, tandemque obiit anno 1454. quem Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica secundæ editionis scriptis clarum refert & scripsisse vitas Sanctorum tribus tomis comprehensas. Item Summam Sacrae Theologiæ, quæ M SS. servantur apud Regulares Tungrenses. Huic cum Waltherus Girulanus summa dili-

gentia in opere Fundationis, & rebus secundum Instituta Ordinis disponendis sedulo collaboraret Fidelis Servus & prudens, in illo pietatis & charitatis negotio diem clausit extremum; de quo infra fol. 159. sic amplius infert: Fallitur hic Author (Joannis Latomus) manifeste volens ipsum Waltherum anno 1422. obiisse: Cum certo constet tum ex lapide Sepulchrali, tum ex libitinario Corsendoncensis Ecclesiae, & aliunde ipsum anno 1424. in Vigilia D. Jacobi Apostoli ex hac vita decessisse. Obiit vero Tungris hydropi, cum ad preces Consulum & Magistratus Urbis Tungrensis rebus disponendis pro novo Monasterio ibidem tunc fundato sedulus insisteret. Conveniens namque erat, inquit Petrus Impens, ut Fidelis servus & prudens, qui toto tempore vitae suae indefessa solitudine Botros honoris Divini & palmites piorum operum fidelium animarum in Vinea Domini elaboraverat, ut etiam in mediis vindemiis suae patientissimae eviscerationis, in torculari tot tantorumque manipulorum, quos flens seminaverat, gaudens meteret laboris sui sudores, eosque terminaret. Sciebat se hydro-pis morbo infectum diu consistere non posse, sed pia mens avida Divini cultus contra spem in spem creditit, & quod natura negabat, fidens in Deo per illum suppleri exoptabat. Pro tanti vero Patris reverentia (teste eodem Impens) Consules & Primo-res Oppidi Tungrensis exuvias ejusdem debito cum honore & solemnitate itinere tan-to 14. vel 15. Milliarium Comitati Corsendoncam detulerunt: Atque illas multo Con-ventus moerore solemnibus celebratis exequiis ante Summum Altare loco tanto Viro digno pariter condiderunt. Hic vita terminus (ita prosequitur Impens) tanti Patris suit, qui ut alter Apostolus Paulus viginti sex annis, instantia maxima Dei honorem & illius laudis amplitudinem nocte dieque dilatare non cessavit. Idcirco quia bonum certamen certavit, fidem servavit, cursum consummavit, reposita est ei corona justitiae, quam reddet illi Iustus Judex in illo die, dum immortalitatis veste decorabitur, & erit illi Deus omnia in omnibus. Ut merito tali ac tanto Viro conveniat, quod etiam ante me eidem accommodavit Magnus ille & Zelosus Mariani Cultus Amator & Promotor Augustinus Wichmans Brab. Mar. lib. 3. cap. 53. illud Isaiae cap. 58. vers. 12. ædificabuntur in te deserta Sæculorum, Fundamenta generationis & generationis suscitabis, & vocaberis ædicator Sepium avertens semitas in quietem.

Anno autem Millesimo sexcentesimo trigesimo secundo die 23. Martij in Tungreni Cœnobio isto moerore seu potius morbo, quem contraxit ex tristi nuntio, dum scilicet inaudiit Suecos & reliquos conjunctos Orthodoxæ Religionis hostes in Germanias, sed vel maxime in terras Catholicorum sævissime debachantes inter devotas Religiosorum adstantium preces & ipse precabundus Sanctissime decessit, seu Creatori suo vita Spiritum reddidit ipsius Tungrensis Cœnobij hujus Prior Ven. Pater ac Dominus Guilielmus Herkenog Vir omnigenæ pietatis & Disciplinæ Regularis semper observantissimus tota vita sua sermone & conversatione nemini non apprime charus, ac propter congenitam morum suavitatem summis infimisque pretiose habitus, otiosus nunquam, sed semper aut scribens aliquid aut legens, aut orans, cui præ queisvis aliis Tungrensis Civitas debet Scholas Litterarias ipso solo satagente recens institutas, atque istas hodiecum per Canonicos Regulares uti haud sine vulgari sui nominis laude (prout supra insinuavimus) sic & pari fructu boni publici inde haec tenus reportato regi solitas. &c.

T Z E R I N E N S E,

Seu Tzertinum suo nomine dictum antiquatum Ordinis nostri, Diœcesis vero Razeburgensis in inferiori Saxonia Cœnوبium Fœmininum, de tempore & Authore primæ Fundationis haud amplius inquirendum, sed unice nobis ex Alberto Krantzio notum, ubi in Metropoli illius lib. 8. cap. 18. Religiosi Parthenonis hujus mentio habetur sic legenda: Ejus (Friderici Raceburgensis Episcopi qui anno 1260. electus septennio depositac præfuit temporibus Gunzelinus Comes Suerinensis, Jus Patronatus Ecclesiæ Parochialis in Wittenborg Conventui Monialium in Tzertin donavit: Quam donationem Episcopus confirmavit: Sed forte post obitum Comitum Suerinensis per Dominos Magnopolenses, ad quos Principatus eorum pervenerat, supra dicta donatio est cassata & irritata. &c.

T Z E V E N N A,

Taliter suo nomine dictum Episcopatus Lubecensis in partibus inferioris Saxonie Parthenium Canonissarum Regularium Ordinis S. Augustini Cœnوبium sub Diœcesano limite Bremensi comprehensum, cuius aliquando mentionem injicit Albertus Krantzius in sua Wandala lib. 6. cap. 35. in hac verba legendus: Ejus (Theodorici Episco-

Episcopi Lubecensis, qui anno 1185. electus usque ad annum 1212. præfuit) temporibus Theodoricus Episcopus Lubicensis Tzevennam in Diocesi Bremensi Cœnobium. Sacrarium Virginum gubernabat, etiam in Pontificatu sicut ante, refugij locum constitutens, ut erant res Urbis Lubicæ infinitis jactatae perturbationibus. Cum ergo in eum locum venisset visitandi gregis sui gratia, Bremenses Cives, cum adversus Stadij Præfectum (priusquam Adolphus acciperet) exissent, prædam abegerunt. Nec magnopere (uti fieri solet in talibus) quid hostium, quid amicorum esset, discreverunt: jumenta est Boves Monasterij una abegerunt in prædam. Spoliati pauperes Episcopum circumstinent, deplorantes omnia le sua perdidisse, Bremensibus cuncta abiagentibus.

Vix sacra posuerat indumenta expleto officio, & pedes cum peditibus sequitur prædatores, per mille passus deprehendit, suorum jumenta reponit. Prædatores sacram ejus caniciem (quam sudore madantem viderant) venerati, cum nihil hostile in eum sentirent, cum rubore reddiderunt, quæ abstulerant. Cerneret Sacras Pontificis manus, taurorum atque Boum cornibus insertas, pro suis pauperibus decertare. Itaque inermis & pedes sua recuperavit, quæ alius etiam eques & armatus non retulisset. Cumque Archi-Episcopus Hartwicus, per eadem tempora Henricum secutus Leonem, non recte diceretur ad eundem Theodoricum Lubensem Episcopum, Cognatum suum, quod à Bremensibus (in quibus omnem suam Theodoricus cognationem haberet) ejectus tum esset Archi-Episcopus: prædia memorati Monasterij Satellites vel Henrici vel Hartwici misere vastaverunt. Archi-Episcopus autem in Luneburgo apud Henricum constitutus frequenter Episcopum ad audientiam suam citavit per Epistolam, sed ille legitimis objectis exceptionibus, extra Provinciam, inter hostes suos nec audebat, nec debebat comparere. Et cum aliquando ad terminum peremptorium esset citatus, ante exitum termini dicitur excommunicatus. Nam cum proximo tempore Mindæ esset constitutus Conventus Archi-Episcopi & Bremensium Civium, ut de omni controversia differeretur, inter alia Archi-Episcopus Episcopum pronuntiavit excommunicatum. Bremenses autem eam sententiam exanguem & viribus carentem contempserunt, cuin Episcopus eam non meruerit, nec esset legitimus impletus ordo. Pertransiens inde proximis diebus Cinthius Cardinalis, in Daniam Legatus, eam sententiam evacuavit. Henricus autem junior, Henrici Leonis Filius, habens in comitiva Archi-Episcopum Stadium venerat introire. Sed neuter admissus indignationem auxere, & in Tzevennam divertentes, omnia quæ Sanctimonialium fuere, quæque securitatis gratia eo contulere agrestes, sine discrimine consumpsere, ut ancillæ Christi, quæ ibi clausæ, Sponso suo Christo cœlesti die noctuque laudum resonant carmina, nimium diurna laboraverint inedia. Indoluit Bonus Pontifex gregi suo, sed quid faceret potentioribus secundum Sæculum? ubi poterat, necessitati occurrebat. Ad interveniendum autem erat strenuus, ad discordantium compositionem humillimus, ita ut nonnunquam in Pontificalibus, eorum provolveretur pedibus, quos à reconciliatione superbus erexit & avertit animus. Beatus dixit dare quam accipere. Unde in consecrationibus Ecclesiarum magis omnes de propriis sumptibus accurate procurabat, quam illis gravis immineret. In frequentia suorum gaudebat Clericorum. Hospes enim domi erat largissimus, foris verecundissimus, pauperum Procurator diligentissimus. Adversitates omnes tanta vicit patientia, ut nunquam eum aliquis viserit irascentem, audierit clamantem, aut malum pro malo redditem: Sed cogitatum suum jactans in Dominum, dicebat cum Apostolo. Si Deus pro nobis, quis contra nos? hucusque citatus Krantzus.

Littera V.

VALENCE NIANUM,

Seu Valencenis potissima (post Montes) Civitate Hannoniae magnificentissimum nostris etiamnum temporibus Canonicorum Collegium; idquod Samson Archi-Episcopus Rhenensis (uti refert Miræus de Regularibus cap. 54. fol. 141.) Clericis Sæcularibus loco motis anno 1113. substituit Canonicos S. P. Augustini Regulam Professos ex Monasterio SS. Crispi & Crispiniani prope Suessionem in Gallia desumptos, eisque præfecit, & in primum loci Abbatem constituit Gilbertum Calmonicum, cuius & Posterorum Abbatum res gestas (uti legimus in Bibliotheca Belgica Desselij) item Originem & Fundationem ejusdem Abbatiae priori decurrente sæculo scripsit, qui sub annum